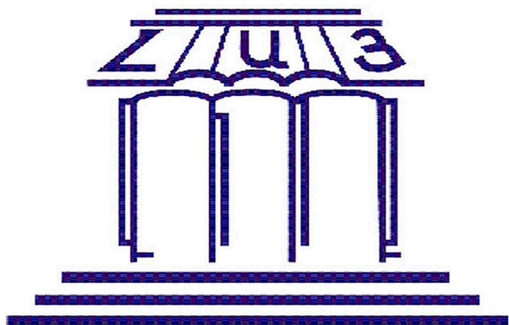

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

9370

Ժ. ՄԵՅԵՐԶՈՆ

ԿՈՒՍԱՇԽԱՏԱՆՔԸ
ՆԵՐԿԱ ԵՏԱՊՈՒՄ

ԾԱՍ 1

ԶԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

3K.05

Կ-60

25 SEP 2006

1 DEC 2009

31575

4. 60

ժ. ՄԵՅԵՐԶՈՆ

ԿՈՒՍԱՇԻԱՏԱՆՔԸ
ՆԵՐԿԱ ԵՏԱՊՈՒՄ

ՄԱՍ I

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Թարգմ. Գ. Արամյան

Հայերեն խմբագր. Ս. Գրիգորյան

1007
30057

13560

9884785

8884785

20 JUN 2013

9370

Պետերատի տպարան
Գլավլիտ 7001 (ք)
Հրատար. 1953
Պատվեր 6421
Ցիքած 3000

54134-66

ԿՈՒՍԱՇԽՍԱՆՔԸ ՆԵՐԿԱ ԵՏԱՊՈՒՄ¹⁾

«Սոցիալիստական շինարարություն հակադաս թափը, մեզ առաջադրված կարևորագույն խնդիրները պահանջում են համապատասխան թափ և վերադասավորում մեր կազմակերպական աշխատանքների»։ Հընդամյակի յերրորդ միջոցական տարին իր ամբողջ սրությամբ ընդգծեց 16-րդ կուսամագուստի առաջ ընկ. կազանավիչի բարձրացրած այդ հարցերի ակտուալությունը։ Հընդամյակի յերրորդ տարին, — այն տարին, վորի ընթացքում մենք լուծում ենք մեր դարդացման մի շարք ածենարարչ խնդիրները և ավարտում ենք սոցիալիստական տնտեսության հիմքի կառուցումը, — պահանջեց խոշոր տեղաշարժ կատարել նաև կուսակցական աշխատանքների բնագավառում, պահանջեց սոցիալիստական բարձրացնել նոր, ավելի բարձր աստիճանի վրա։

Անհրաժեշտ է կուսակցական մարմինների ղեկավարությունից միանգամայն անխնա կերպով դուրս անել ղեկավարությունից տարրերը։ Անհրաժեշտ է անխնա պայքար հայտարարել «ընդհանրապես, բոլոր ամբողջություն, հիմնականում» ղեկավարություն, յերր իրականությունից «կտրվում» են այն ընդհանուր արտահայտություններով, վորոնք կորցրել են արտահայտության և ընդհանրության ամբողջ սրությունը և այլն։ Պետք է բոլոր յուրյան թղթա-գրասենյակային նման ղեկավարությունը նայել վորպես վատթարագույն բուրուկրատիզմի, վորը խանգարում է տվյալ եռադի շինարար-

¹⁾ Ներկա գրքույկից առանձին կրճատված հատվածներ տպագրված են «Правда»-ի 1931 թ. հունիսի 7-ի և 11-ի համարներում։
Հեղինակ.

բությանը: Անհրաժեշտ է այդ հայեցակետով վերից վար ստուգել կուսմարմինների ամբողջ աշխատանքները:

Կուսակցական քաղաքական դեկլարացիաներ պիտի լինի կոնկրետ: «Պետք է ընդգծել, վստիքեկամարության կոնկրետութիւնը ներքինում հանդիսանում է կենտրոնական և վճռական պայմանը՝ ստուգիչ թվերը կյանքում հաջողութեամբ իրականացնելու համար» (Կազա-նովիչ): Կուսակցական քաղաքականները պետք է տեղյակ լինեն «գործարանի, ֆաբրիկայի, հանքերի ֆինանսների, տնտեսութեան, տեխնիկային», մանրամասնորեն իմանան արտադրութեան ամբողջ ընթացքը և այդ հիման վրա ղեկավարեն կոնկրետ կերպով: Հարկավ կուսմարմինները, այդուհանդերձ, չպետք է «խօսեն» ընթացիկութեան մեջ, ընկնեն մանրութեան հետեւից, փոփոխեն տնտեսականների գործառնական ղեկավարութեանը և խախտեն միանշանակ ղեկավարութեան սկզբունքները: Վոչ, կուսակցականութեան կոնկրետութեանը դրանում չի կայանում: Դրա ավելի բնորոշ դիմն արտահայտում է այն հիմնական, առանցքային մոմենտների («վճռողական ողակներ»), հանդուրախ խնդիրների և հարցերի ամենորոյա և անմիջական ղեկավարութեամբ, վորոնց հետ պետք է ամուր կերպով կապել այսօրվան մանրամասնութեանների ամբողջ մասսան:

Կուսակցական կազմակերպութեան դեկլարացիաներ պիտի է ձեռնառա լինի: Վոչ մի «սահունութեան», ընդհանուր դատողութիւններ, ծեծած, չարօնացած արտահայտութիւններ: Կուսմարմինները պետք է զիմաղարձ լինեն դեպի մասսաների փորձը, հանուսանան այդ փորձի յուրատեսակ ակիւզույթատրոնները, ընդհանրացնեն և վերամշակեն այդ փորձը: Ահա և կուսմարմինների կողմից արտադրութիւնը և տեխնիկան տիրապետելու, կոնկրետ կերպով ղեկավարել կարողանալու ուղիներից մեկը: Անհրաժեշտ է ամբողջ աշխատանքները վերագրաստուրել այդ հայեցակետով, ամենուրեք առաջին տեղը դնել մասսաների

փորձի հաշվառումը, դրա ընդհանրացումը, լայնագույն ձևերի և ուղիների տարածումը և այլն:

Վերջապէս Կուսակցական դեկլարացիաներ պիտի է ավելի ուղեւորուի լինի: Իրական կատարման ստուգումը պետք է ամբողջ կազմակերպչական աշխատանքների հիմնական սկզբունքը դառնա: Դրանում է կայանում կուսակցարարտի անցկացված վերակազմակերպման իմաստը: Դրան համապատասխան էլ պետք է կառուցվի ամբողջ ընթացիկ պրակտիկան: Ժամանակ և այստեղ վորպէս կանոն ձեռնարկել Լենինի և Ստալինի հետեւյալ ցուցմունքներին:—

«Մեզ մոտ բանաձևերն այնքան են կուտակվել, վոր վոչ վոք վոչ միայն չի կարող կարդալ, այլև չի կարող հալաքել: Մենք պետք է դրադիւնք գործով, վոչ թե բանաձևերով...»¹⁾:

«Մանրութեան կենտրոնը փոխադրել մարդիկ ընտրելու և փաստական կատարումն ստուգելու վրա...» (Լենին):

«Ղեկավարութեան հիմունքը կայանում է վոչ թե բանաձևեր մշակելու, այլ դրանք անցկացնելու, դրանք կենսագործելու մեջ... Կուսակցական ղեկավարութեան ելութիւնը կայանում է հենց բանաձևերի և հրահանգների կատարման մեջ» (Ստալին):

«Գրվում են բանաձևեր, ուղարկվում են հրահանգներ, սակայն վոչ վոք չի մտածում այն մասին, վորպէսզի հարցնի իրեն. իսկ ի՞նչ դրութեան մեջ է գտնվում բանաձևերի և հրահանգների կատարման գործը, կատարվում են արդյոք դրանք իրականում, թե՞ դրվում են մահուդի տակ...» (Ստալին):

Իհարկէ, վորոչ չարժում կա նշված ուղղութեամբ, բայց տեղերում դեռ բեկում չի առաջացել: Իսկ այդ բեկումը պիտի ստեղծել առաջիկա ժամանակամիջոցում, թեկուզ ինչ էլ լինի:

Քննութեան առնենք, թե տվյալ ետապում ի՞նչպէս պետք է ընթանա կուսաշխատանքների վերակառուցումը: Այդ ուղղութեամբ ի՞նչպիսի փորձ է կուտակվում

1) Լենին, հատ. XVIII, մաս 1, էջ 280:

տեղերում: Մեր ամբողջ գործնական աշխատանքների համար ի՞նչպիսի գասեր պետք է վերցնենք տեղերի փորձի հաշվառումից:

Այս բոլոր խնդիրները պետք է դառնան կուսաշխատողների քննութեան առարկա: Կանգ առնենք զբանսց հետ կապված միջանի մոմենտների վրա:

ՊԼԱՆԸ ՅԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՐԿԸ

Մենք թեակոխել ենք սոցիալիզմի սկզբնական շրջանը, յերբ խորհրդային տնտեսութեան սոցիալիստական հատվածը դառել է փոշ միայն առաջատար, այլև գերակշռող, յերբ արմատախիլ է արվում կապիտալիստական վերջին դասակարգը՝ կուլակութիւնը: Հսկայական չափով աճել է մեր տնտեսութեան պլանայնութիւնը: Արդյունաբերութիւնը և առևտուրը, փորտեղ ամբողջապես յուծված է «ով-ումի» հարցը, լրիվ կելպով ընդգրկվում է մեր պլանավորմամբ: Իսկ գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցումը, վորը վոչնչացնում է գյուղատնտեսութեան դարերի ցոյացութիւնը, հնարավորութիւն է տալիս պլանային ղեկավարութեամբ ընդգրկել նաև սեփականատիրական տարրերի այլ «աժրոցը»: Այդ կապակցութեամբ 1921 թ. առանց սորեն փոշ թե վերականգնման չըջանի պլանային ուղղվալիք է, վոչ թե վերակառուցման շրջանի առաջին տարիների ստուգիչ թվեր է, այլ միատնական ժողովրդական տնտեսութեան պլան, վորը պարզորոշ ուղիներ է դնում յերկրի վողջ տնտեսութեան զարգացման համար:

Դրա հետ միասին մենք ներկայումս ապրում ենք նեպի վերջին շրջանը: Չհամայնացված բաժանանի մեծ շրջապատի գոյութիւնը և կոյտնտեսութիւն մտած գյուղացիների մոտ անհաստական տնտեսութեան վորոշ տարրերի գոյութիւնը պայմանավորում է ներկա հասարակ վորոշ չուկայական հարաբերութիւնների պահպանումը՝ աշատեղից բղիտող բոլոր հեռեանքներով: Կուսակցութիւնը վճռականապես պայքարում է չուկա-

յական հարաբերութիւնների վրայից բոլոր տեսակի ցատկումների— ավտոմատ կերպով ըստ պլանի վարկավորելու, կոոպերացիայի կողմից անմիջապես ապրանքափոխանակութեան անցնելու, փողի նկատմամբ հասարակ հաշվենիշի տեսակետ ունենալու դեմ և այլն: Կուսակցութիւնը համայնացված սեկտորում տնտեսական ղեկավարութեան հիմնական ողակը ներկա ետապում համարում է տնտեսական հաշվարկը և դրա հիման վրա շինարարութեան ամբողջ գործնականը ուղղելով ստուգելը:

Տվյալ ետապի տնտեսական հաշվարկն եյականապես տարբերվում է վերականգնման շրջանի տնտեսական հաշվարկից: Յերկրում տնտեսական հինգ ձևերի գոյութիւնը և մանր արանքային արտադրութեան գերակշռումն այն ժամանակ վորոշ ապարեղ եյին տալիս չուկայական տարբերքին, սահմանափակում էյին պլանային տարրերի դերը տնտեսական ղեկավարութեան մեջ և համապատասխան կնիք էյին դնում տնտեսական հաշվարկի վրա: Տվյալ շրջանի տնտեսական հաշվարկը, յերբ հսկայական չափով աճել է տնտեսական վարութեան սխտեմի պլանայնութիւնը, հանդիսանում է պլանի բաղադրիչ տարրը: Տնտեսական հաշվարկը ներկա ետապում՝ դա պլանի տարրն է: Այս բանը չեն հասկանում աջ և «ձախ» ոպորտունիստները, վորոնք ջանում են պլանը հակադրել տնտեսական հաշվարկին: Առաջինները ժխտում են, վոր Միութիւնը թեակոխել է սոցիալիզմի շրջանը, զրա հետ միասին ավաղում են պլանայնութեան դերը ժամանակակից շրջանում և տնտեսական հաշվարկին տնտեսութեան ղեկավարման ունիվերսալ գործիքի բնույթ են տալիս: «Ձախերը» սոցիալիստական սեկտորի աճման և մեր տնտեսութեան պլանայնութեան մեջ տեսնում են արդեն տնտեսական հաշվարկի վերացում, տվյալ ետապի պլանավորմանը նախում են վորպես կատարյալ սոցիալիստական և հանդում են ներկա ետապի ժխտման՝ վորպես նեպի ետապի:

Ի՞նչպես են անդրադառնում կուսակցական աշխատանքի վրա Միութեան ապրած զարգացման շրջանի

բոլոր առանձնահատկությունները: Ի՞նչպիսի նոր պահանջներ պետք է առաջադրենք կուսաշխատանքներին տվյալ ետապում:

Առաջին հերթին պետք է դրվի կուսաշխատանքների կառուցման մեջ խիստ պլանայնության անհրաժեշտությունը խնդիրը: Պլանայնություն՝ վոչ թե կուսաշխատանքների խնդիրները բյուրոկրատորեն առանձին դարակներով դասավորելու իմաստով (պլան թխել), այլ կուսակազմակերպչական աշխատանքներն ավելի խոշոր չափով պլանի և տնտեսական շինարարության հետանկարները հետ կապելու իմաստով: Բերենք մի քանի որինակներ, վորոնք պարզում են նման կապի բացակայությունը:

Կուսակցության ամուրը նորակառույցներում: Արդյունաբերական յինարարությունը ծավալվում է հսկայական չափով: Տեղի յե ունենում պրոլետարական նոր կենտրոններ և ոջախներ ստեղծելու պրոցեսը: Այդտեղ հավաքում են տասնյակ հարյուր-հազարավոր նոր բանվորներ. այստեղ է փոխադրվում նաև հին արդյունաբերական շրջանների բանվորների կազարային կազմի մի մասը: Այսպիսով Միություն մեջ փոխվում է բանվոր դասակարգի աշխարհադրական տեղադրությունը, վորը տեղի յե ունենում քնկ. Ստալինի կողմից 16-րդ կուսհամագումարի առաջ դրված «նՍՀՄ մեջ արդյունաբերությունը ճշտորեն տեղավորվում» խնդրի լուծման գուդահե: Այդ պրոցեսի չափը կարելի յե վորոշել նրանով, վոր հնգամյակի առաջին տարում գործի յեն գրվում 518 նոր ձեռնարկություններ, նույն թվում մի չարք այնպիսի հսկաներ, ինչպիսին են Մագնիտոգորսկու և Կոզնեցկու գործարանները, Ուրալի մեքենաշինարարական գործարանը, Բորբիկի և Ռոստովի Գյուղմեքշինը և այլն:

Նոր ձեռնարկություններում կուսակազմակերպություններ ստեղծելու հարցը դրվում է բավականին սուր կերպով: Օրինակ՝ վոր առաջին տարիներում գրանցում են նորոնացվելու յե Միության բանվոր դասակարգի նշանակալից մասը: Այստեղ մի չարք կուսակցական նոր

կենտրոններ են ձևավորվելու: Դրանում իր արտահայտություն են գտնելու մեր կուսակցության «աշխարհադրական քարտեզի» փոփոխման յուրահատուկ պրոցեսը, վորը բղխելու յե Միության բանվորական մասնասների հիշված վերադասավորման պրոցեսից: Թևադնահատել այդ պրոցեսը և նոր ձեռնարկություններում կուսակցական կազմակերպություններ ստեղծելու գործում մասնակի ինքնահոսի, — նշանակում է հասկանալ, թե տվյալ պայմաններում կուսակցության աճման հարցը լուծելիս մասնավորապես ինչո՞ւմ պիտի արտահայտվի բայկիկյան կազմակերպածության կարևորագույն դիժը՝ զարգացման հեռանկարների հաշվառումը:

Հարցի սրությունն արտահայտվում է նաև մի այլ կողմից: Առանց կուսակցական ուժեղ կորիզի հնարավոր չէ ապահովել նոր ձեռնարկությունները ժամանակին գործի դնելը և անընդհատ աշխատանքը: Հարկավոր է արդյոք ավելի ցայտուն որինակ, քան Ստալինգրադի տրակտորային գործարանը: Աշխատանքի անցնելիս այստեղ տրակտորներ արտադրող հիմնական ցեխերում (մեքենա-հավաքողական, ձուարանային, դարբնոցային, տերմիքական) դրեթե կոմունիստ-արտադրողներ չկային: Անդամ հոկտեմբերին, այսինքն՝ գործարանն աշխատելու սրից չորս ամիս հետո, դարբնոցային ցեխի բլիջում քնդամենը կային միայն 8 կոմունիստներ, վորոնք գրադամ ելին արտադրության մեջ, ձուարանային ցեխում կային 15 կոմունիստներ և այլն: Այնուհետև փորքան թանգ նստեց մեղ վրա կուսակազմակերպության այդ սակավաթիվ և թույլ լինելը, նրա անձեռնահասությունն ամերիկյան տեխնիկային տիրապետելու գործում և նրա անդնակամությունը տեխնիկական թեթությունների դեմ պայքարելու գործում: Յեվ նման որինակները բացառիկ չեն: Այս բոլորն ասում են այն մասին, վոր անհրաժեշտ է իր ժամանակին ամուր կազմակերպություններ ստեղծել բոլոր նոր կառուցվող ձեռնարկություններում:

Այժմ տեսնենք, թե մեր կուսակցության աճման խնդրում վորքան ինքնահոսի և տարերայնություն ու

ըրենականեր կան նորակառույցներում: Չնայած Կենտրոնի բաղմամբիվ հրահանգներին, մինչև վերջերս նորակառույցներում հին ձեռնարկությունները լավագույն կազմակերպության ստեղծված չէր կազմակերպություն կմախքը: Անհրաժեշտ չափով ծավալված չի յեղե, նորակառույցների լավագույն հարվածախններին կուսակցության շարքերը ներդրավելու աշխատանքը: Հետևանքը յեղել է այն, վոր, ինչպես կանոն, նորակառույցներում սակավաթիվ են կուսակազմակերպությունները, — կուսակազմական խավը միջին թվով հասարակ է 5-6 տոկոսի (Մազնիստոպոլ—6.5 տոկոսի, Չեյարաբուրյ—5 տոկոսի, Պուտիլատոյ—2 տոկոսի, ԱՄՌ— չինարարությունում— 2 տոկոսի, Բորիկում — 1 տոկոսի և այլն): Դրա հետ միասին կոմունիստների մեծ մասն ստեղծված են վարչատնտեսական ախատանքներում և միայն աննշան մասն է դրադված անմիջապես չինարարության մեջ: Այսպես որինակ, Բորիկում 564 կոմունիստներից արտադրության մեջ աշխատում են 151 հոգի (21 տոկոս), Չեյարաբուրյում 900 կոմունիստների անմիջականորեն չինարարության մեջ դրադված են միայն 40 հոգի: Նույն դրությունն է տիրում նաև չինարարությունների մեծ մասում: Կուսակազմակերպության կամեն կամեն բնդհանուր առմամբ շատ յերետասարդ է. մեծ տոկոս են կազմում թեկնածուները: Այսպես, թարկովի արակտորաչինում կուսակցության անդամներն 40 տոկոսը 1928 թվից են, Ամատչինում 1928 թ. կուսանդամները կազմում են 39 տոկոս և 40 տոկոս կազմում են կուսթեկնածուները, Սարատովի կոմբա նաչինում թեկնածուները կազմում են 50%, իսկ Կուսանդամներն 46 տոկոսը 1928 թվից են և այլն: Դրա հետ միասին կազմակերպության կազմը շատ հաճախ խախտարդետ է: Բավական է հիշատակել, վոր նորակառույցների կուսակազմակերպություններում համեմատաբար բարձր է տուգանվածների տոկոսը: Այսպես, Բերեան առեի չինարարությունում 1931 թ. սկզբին պատասխանատու ախատակիցների 40 տոկոսը գանադան տուգներ ունեյին: Մազնիստոպոլում 12 զեկավար տըն-

տեսավարներից 7-ը բավականին լուրջ կուստուգներ ունեյին և այլն: Այսպիսով Միության ինդուստրացման հակաական թափն իր անհրաժեշտ արտահայտությունը չի գտնում նոր ձեռնարկությունների և նոր շրջանների կուսակցության կազմակերպված աճման մեջ: Կուսակցության առումը բավարար չափով կազմակերպչորեն կապված չե Միության ինդուստրացման պլանի և հեռանկարների հետ:

Նույնպիսի դրություն է տիրում նաև առանձին նոր ձեռնարկություններում: Կոմունիստների անհավասար բաշխումն այստեղ չափազանց մեծ է, և հաճախ վճռական դործարանի զարգացման հեռանկարների տեսակետից. ցեխերում կուսխավը վորակապես և քանակապես ավելի թույլ է: Որինակ՝ թարկովի արակտորաչինում դարբնոցը և մեքենահավաքողական ցեխը վոչ մի կոմունիստ չունեն, ծուրարանային ցեխը 834 բանվորների դիմաց ընդամենը 10 կոմունիստ ունի, իսկ դրանք հենց այն ցեխերն են, վորոնք վորոշում են արակտորային դործարանը դործի գցելու բախտը: Բերեանյակի չինարարության ավելի պատասխանատու ճյուղում Ջերմելիկտրոկենտրոնում, վորը Միության մեջ ամենագորեղն է լինելու (80 հազ. էվա. 60 միլետրտի ճնշամար), 800 բանվորների դիմաց ընդամենը 15 կոմունիստներ կան: Նիժնեգորոդի ավտոչինում, վորտեղ կուսխավը միջին թվով 9.7 տոկոս է կազմում, ուժային յեկնակայանում և մեքենահավաքողական ցեխում բոլորովին կոմունիստներ չկան. Զբանդը, նույն կուսխավը կազմում է ընդամենը 2 տոկոս և այլն:

Կուսակազմակերպությունների չինարարության մեջ ինքնահոսն արտահայտվում է ամենապարզ ու խիստ կերպով, դրսևորելով նորակառույցներում կուսակցության աճման անբավարար կապն այդ դործարանների պլանի և զարգացման հեռանկարների հետ:

Յերբեմն նույնիսկ թույլ կերպով է չափազանց կուսակցական աշխատանքների բավանդակությունը ու չըմանի կամ ձեռնարկության տնտեսական դարգացման հեռանկարների հետ: Բերենք մի որինակ, վորը

ցույց և տալիս, թե առանձնապես ինչպիսի խիստ, անկրնբախ և ցայտուն կերպով և արտահայտվում այդ կապի բացակայությունը: Վերջինք կուսակցության ԿԿ կողմից հետազոտման յենթարկված (1930 թ. վերջին) Կուղբասը:

Կուղբասում դարձանք և պատճառում առաջադրված խնդիրների հսկայական ծավալի և աշխատանքների ընթացքի միջև յեղած անհամաչափությունը: Իրականում առաջիկա տարիների ընթացքում պետք և կառուցվել մեքենայացված նոր Կուղբասը, վորը տալու յե չորս անգամ ավելի շատ ածուխ, քան ներկայիս Կուղբասը: Միքանի հանքերում բանվորների թիվը կրկնապատկվում և, արդեն 1931 թ. ընթացքում միքանիսներում անգամ յեռապատկվում և:

Մրանք տեմպեր են, վորը չի տեսել անդամ Խորհրդալին Միությունն՝ իր վերակառուցման պրոցեսի բուն և ուժգին ընթացքով:

Դրա հետ միասին Կուղբասն աշխատում և անբավարար՝ իր բոլոր ցուցանիշներով: 1931 թ. առաջին յեռամսյակում ծրագիրը կատարված և բնդամներ 71 տոկոսով, ինքնարժեքը բավականին քարձր և պլանից, ածուխի վորակը վատ և, և ախտեղ մոխրի տոկոսը տեղատեղ հասնում և 11-12 տոկոսի: Միանգամայն պարզ և, վոր Ուրալ-Կուղբասի կոմբինատ ստեղծելու մասին, վոր լինելու յե Միության յերկրորդ ածխամետաղագործական բաղան, — կուսակցության 16-րդ համադումարի պատմական վորոշումն իրագործելու համար ղեկ ևս համապատասխան տեմպեր չեն վերցված:

Վորո՞նք են Կուղբասում աշխատանքների անբավարարելության պատճառները: Այստեղ հիմնականն այն և, վոր Կուղբասի կազմակերպությունը ղեկուս յերեսով չի դարձել, գեպի Կուղբասի վերակառուցումը: Կուղբասի կազմակերպության աշխատանքների մեջ բավականին ուժեղ կերպով են արտահայտվում անհեռանկարությունը, ինքնահոսք և «առանց ղեկի և առաջատի» աշխատանքները:

Նոր Կուղբասը կառուցվում և աշխատանքների բա-

լոր պրոցեսների մեքենայացման հիմունքով: Կուղբասի բնորոշ առանձնահատկությունը կայանում և նրանում, վոր նրա բաղան լինելու յեն գլխավորապես մեքենայացված նոր հանքերը, ուր 1933 թ. ածխի արտադրությունը հազաարվելու յե ածխի ամբողջ արտադրության 90 տոկոսին: Մեքենայացման յենթարկելը և նոր մեքենայացված հանքեր կառուցելը, — ահա սրանք են Կուղբասի վերակառուցման առանցքային մոմենտները:

Իսկ դրա հետ միասին, մինչև վերջերս Կուղբասի կազմակերպությունները դիմադարձ չեն յեղել դեպի այդ խնդիրները: Կազմակերպություններն ապրել են ընթացիկ գործերով, նրանք աչքաթող են արել այն, ինչ ներկայումս Կուղբասում հանդիսանում և ամենագլխավորը, այն և՝ նրա վերակառուցման ուղիները: Այդ վաղվա Կուղբասը նրանք չեն տեսել, նրան չեն պատրաստել և նրա խնդիրների տեսակետից չեն վերակառուցել իրենց աշխատանքները:

Դրանից հետո բնական են՝ Կուղբասի անբավարար աշխատանքները, մեքենայացման չափազանց ցածր արդյունքները, նոր հանքերի կառուցման դանդաղ ընթացքը և այլն:

Վերջինք յերկրորդ, վոչ պակաս մի ցայտուն որինակ — Ստալինգրադի տրակտորի գործարանը: Դա կառուցված և ամերիկյան տեխնիկայի վերջին խոսքով: Դրանում բանվորների առաջավոր կադրերը լի յեն են տեղիկադով և ակտիվությամբ ու լարում են իրենց ամբողջ ուժերը պլանն իրագործելու համար: Ամբողջ յերկիրը լարված ուղադրությունամբ հետևում և Ստալինգրադի տրակտորի գործարանի աշխատանքներին և ձեռք և առնում բոլոր միջոցներն այդ հսկայի «մանկական հիվանդության» չրջանն արագորեն վերջացնելու: Յեվ այուամենայնիվ... գործարանն աշխատանքի անցնելուց հետո մի ամբողջ տարի պահանջվեց, վոր աղետի նա սկսի, թեկուղ վորոշ ընդհատումներով, մոտենալ ծրագրի իրագործման:

Ինչո՞ւմ և բանը: Ինչո՞ւմ են կայանում այսքան յերկարատե «մանկական հիվանդության» հիմնական

պատճառները: Ո՞րք եւ այն ողակը, վորից պետք է բռնել այստեղ: Ամենազլխավորը, վոր խաղաղութեամբ եր Ստալինգրադի գործարանի աշխատանքներին, դա աշխատանքների պլանի և հեռանկարների բացակայութեամբն էր: Գործարանում ամբողջ կոլեկտիվն ուրի գրադված եր առաջացած առանձին ճեղքերը վերացնելով, ըստ վորում բոլորը միասին մի ճեղքվածքից նետվում էին դեպի մյուսը, մոռանալով արդյունաբերութեան մյուս խաղիւրները: Հետեանքը լինում եր այն, վոր դեռ մի ճեղքվածքը չվերացված տասնյակ նորերն էին առաջանում:

Իսկ մտածել այն մասին, թե վաղը կամ մյուս օրը վորտեղ կարող են «նեղ» տեղեր առաջանալ և ժամանակին համապատասխան միջոցներ ձեռք առնել, վորպեսզի կանգ չառնի կոնվեյերը, — ահա հենց սա, ամենազլխավորը գոյութիւն չի ունեցել:

Ստալինգրադի տրակտորի գործարանի փորձը բացառիկ պարզութեամբ ցույց տվեց, վոր նոր տեխնիկան պլանային և հեռանկարային ղեկավարութիւնն է պահանջում: Նա պահանջում է կուսակցական աշխատանքների այնպիսի կազմակերպում, վորը կարողանա ապահովել արտադրութեան բոլոր հնարափորութիւնների անընդհատ և անընդմեջ ոգադործումը, այլ վոչ թե արտադրութեան մատնի մի պատահականութիւնից մյուս պատահականութիւնը «կարկատելուն» անցնելու: Մի գործարան, ուր դանազան դադդյաճների վրա արտադրվում են 3,5 հազարից ավել առանձին մասեր, ուր գրված են մեր ժամանակի ամենաբարդ դադդյաճները (Սեմյակմատիսի կիսավտոմատ բազմահատերը (МНОТОРЭЦ ВДН)), Կելլերի շտամպների համար պատճենահան դադդյաճները և այլն), ուր ամբողջ արտադրութիւնը վարկայաններով և հաշիւի առնված, հարկավ, չի կարող ինչ-վոր «կամպանեյչէինայի» պայմաններում նորմալ աշխատանք կատարել, յերբ յուրաքանչյուր օր սխառմադրակարար խախտվում եր աշխատանքի ծրագիրը, յերբ դադդյաճներից հանում էին ծրագրով նախատեսված աշխատանքը, վորպեսզի սկսեն կիսատ մնացած

մասերի արտադրութիւնը, և դրա հետեանքով ամբողջ ողը կորցնում էին դադդյաճների վերադասավորման համար, իսկ հետո, յերբ պարզվում եր, վոր դադդյաճներին վերադասավորման ժամանակահատիցում սպասվել է արդեն առաջին մասերի ամբողջ պաշարը, ապա նորից են սկսում վերադասավորել դադդյաճները և նորից առաջին մասերն արտադրել:

Անհեռանկար աշխատանքը, դրա հետամնացութեամբ՝ ուր տեխնիկական բազմապիսի տախանիսների կամուսնութեամբ (կամպանեյչէինայ, հետսնութիւն) — ահա ինչուսն է կայանում գլխավոր չարիքը Ստալինգրադի տրակտորի գործարանում:

Կուլքասը և Ստալինգրադի տրակտորի գործարանի որինակով մենք բացում ենք մեր մի շարք կազմակերպութիւնների ներկայիս աշխատանքների հիմնական թերութիւններից մեկը: Վերակառուցման շրջանի հրահանգային խնդիրներն իրենց հաջող լուծման համար պահանջում են լրիվ դիմադարձ կատարել՝ ապահովելու այդ խնդիրների իրագործումն ու իրականացումը: Յերեք տարում նոր Կուլքաս կառուցել, արագորեն յուրացնել Ստալինգրադի տրակտորի գործարանը, — սրանք հսկայական խնդիրներ են, վորոնք ստույգ պլան, պարզ հեռանկարներ և ճիշտ ուղիներ են պահանջում: Սրանք այնպիսի խնդիրներ են, վորոնք պահանջում են ամբողջ աշխատանքները դեպի իրենց դարձնել լրիվ կերպով: Միայն ընթացիկ օրով ապրել և չտեսնել այդ խնդիրների ամբողջ ծավալը, համապատասխանորեն չվերադասավորել ամբողջ աշխատանքները, նշանակում է քարշ դալ մեծագույն խնդիրների պոչից և հետ մնալ դրանց մակարդակից:

Կուլքասը և Ստալինգրադի գործարանը, իհարկե, բնորոշ որինակներ չեն, այլ ավելի շուտ բացառութիւններ են, սակայն դարգացման հեռանկարների հետ ստորյա գործնական անբավարար կապելու տարրեր և վաղվա համար այսօրվա աշխատանքների մեջ անբավարար խորացման յերեւոյթներ նկատելի յեն ամենուրեք, հատկապես ստորին կազմակերպութիւններում,

վորոնք լարված են զանազան կամպանիաներով: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է ներկա խնդիրը դնել իր ամբողջ ծավալով:

Մեր բերած րոշոր որինակները ցույց են տալիս, թե վորքան սուր է դրված տնտեսական զարգացման պլանի և հեռանկարների հետ կուսաշխատանքները կապելու խնդիրը և թե տվյալ ետապում ինչպիսի բացասական դեր է կատարում միայն այսօրվա որով ապրելու հին «աբրոմովյան» սովորությունը: Տնտեսության պլանայնության հսկայական ծավալման շրջանում չի կարելի կուսակցական աշխատանքների վրա մի ողակում կանգնած մնալ կամպանիային և հոսունության դիրքերում: Այլևս վրձ մի տեղ թույլ չտալ աշխատելու «յարախառ», մի ճեղքվածքից անցնել մյուսին, մի կամպանիայից անցնել մյուս կամպանիային: Տնտեսական զարգացման պլանը և հեռանկարները պետք է դառնան կուսաշխատանքների ծրագրի բաղան ու հիմքը: Այդ տեսակետից ամենուրեք պետք է վորպես որինակ վերցնել ԿԿ Կազմբյուրոյի 1931 թ. աշխատանքի ծրագիրը, վորը մոբիլիզացիայի յե յենթարկում բոլոր ուժերը 1931 թ. շինարարության վճռական ողակներում: Այդ ծրագրին պետք է հավասարվեն բոլոր կուսակազմակերպությունները, մինչև նրա ստորին ողակները:

Կուսակազմակերպությունները պետք է իմանան տնտեսական զարգացման հեռանկարները, պետք է նախատեսեն, թե աշխատանքի վոր բնագավառներն են վճռական նշված տնտեսական պլանները կատարելու համար, ինչպիսի դժվարություններ և նեղ տեղեր են կանգնած այդ աղանների կատարման ճանապարհին, և դրան համապատասխան պետք է ուղղություն տան իրենց աշխատանքներին: Այդ ժամանակ չեն լինի այնպիսի փաստեր, ինչպես, որինակ Պատկերովի տրակտորի գործարանում, յերբ մենք մի շարք հաղթանակներից հետո «հանկարծ» դեմ առանք 1-ին յետամսյակի ճեղքվածքին, վորը հետևանք եր նրա, վոր նախատեսված չէին նոր սարքավորումը փախադրելու և դնելու դժվարությունները, վոր տրակտորների բաժնի տեխնի-

կական վերակառուցման պլանը, դրա հետևանքով, կապված չէր ընթացիկ արտադրության պլանին, և վերակառուցումը կատարվում եր աշխատանքի ընթացքում: Կամ Ստալինգրադի տրակտորի գործարանում, ուր կուսակազմակերպությունները, ավարտելով գործարանի կառուցումը, ժամանակին չկարողացան մոբիլիզացիայի յենթարկել իրենց ուշադրությունը՝ լուծելու այն խնդիրները, վորոնք վորոշում էին գործարանը գործի դնելու և հետագա աշխատանքների հաջողությունը, — այն է՝ գործիքների և վերանորոգման գործի ճիշտ կազմակերպում, առանց վորի դադարահաներն ու մեքենաները չեն կարող նորմալ և անընդհատ աշխատել: արտադրության պարզ կազմակերպում (նրա ճիշտ պլանը, պլանի հաջող կատարման ապահովումը), վորը չափազանց բարդ խնդիր է Ստալինգրադի գործարանում, ուր մենք ունենք սերիային և կոնսերվատիվ արտադրության կոմբինացիա: Նյութերի անընդմեջ մատակարարում, վորը պահանջում է միջոցների մի ամբողջ սխեմա (լրացուցիչ դադարահաներ՝ մետաղին ճիշտ չափ տալու, մետաղի վորակը պարզելու համար յարորատորիա, հսկիչ ապարատուրա և այլն): տեխնիկական վորակավորյալ կադրերի պատրաստում (վարպետներ, սարքավորողներ, հրակիչներ), ինչպես նախապատրաստող պրոցեսների, նույնպես և դրա կատարողների: Յեն կամ ԱՄՖ գործարանում, ուր կազմակերպությունները վաղուց կերպով կատարելով արդիֆինպլանը, միաժամանակ իրենց ուշադրությունից յաց թողին այդ հսկայի վերակառուցումը, բոլորովին չզբաղվեցին շինարարության առույթյա աշխատանքներով, չպատրաստեցին մոնտաժը և այլն:

Անհրաժեշտ է ամենուրեք անխնա պայքար հայտարարել այդ անհեռադես սահմանափակությամբ բոլոր տարրերին: Կուսաշխատանքների ծրագիրը պետք է ընդգրկի աշխատանքների վոր գործիքները, յոնկրետ ճյուղերը, վորոնցից կախված է տնտեսական պլանի հաջողությունը և բախտը: Այդ հարցերը պետք է չափվեն կուս-

մարմիններում, համապատասխան ձևաարկումների կիրառման համար պետք է մոբիլիզացիայի յնթարկվեն կուսակցական լայն մասսաները, պետք է համապատասխանորեն վերաբաշխվեն կուսուժերը, ընդունելութուններ կատարվեն կուսակցության մեջ, ղեկավարվեն արհմիությունները, հարվածայնությունը, սոցմրցումը և այլն: Այդ հիմունքով կուսաշխատանքների ծրագիրն ամենուրեք պետք է բարձրացնել այն իրոք բայց չհեղյան ղեկավարության աստիճանի վրա, վորի մասին ասված է ստալինյան հետեւյալ հայտնի ձևակերպման մեջ. —

«Վերցնել ղեկը և նայել, վորպեսզի վոչինչ չտեսնել, քանի ղեկ հանդամանքներ մեր քիթը չեն խցկել վորեւ աղետի մեջ, — դա ղեկավարել չի նշանակում: Բայց չի գոյ ղեկավարություն ալդպէս չի հասկանում: Վորպեսզի ղեկավարել՝ հարկավոր է նախատեսել»:

Այսահովելով տնտեսական զարգացման հեռանկարային պլանը, կուսակազմակերպությունները դրա հետ միասին պետք է գլխավորեն մասսաների ակտիվությունը՝ այսորվա խնդիրների, ինչպէս և ընթացիկ շրջանի արդֆինալանների կատարման և ղեկավարարման համար: Մենք արդեն խոշոր նվաճումներ ունենք սոցիալիստական շինարարության տեմպերի համար տարած պայքարում: Բայց այնուամենայնիվ մենք չենք կարողացել 1930 թ. կատարել նշված պլանը մի շարք ճյուղերում (առուի, մետաղ, տեքստիլ), չենք կատարել նաև 1931 թ. նախորդ ամիսների ծրագրերը: Այստեղ գլխավոր պատճառն այն է, վոր անհրաժեշտ չընդարձ չի կատարված Եւրի ներքին մոբիլիզացիան, արտադրության ուսցիւնալիզացիան, այդ հիման վրա՝ վորակական ցուցանիշների իրականացումը (ինքնարժեքի իջեցում, արտադրանքի վորակը): Ներկայումս հենց այդ է խիում թե՛ տեմպերի և թե՛ արդֆինալանների կատարման ընդհանրական:

Վերակառուցման շրջանի առաջին բոլոր տարիներ

րում տեղերում բաւարար չափով սրված չէին ներքին միջոցների մոբիլիզացիայի խնդիրները: Արտադրության ռացիոնալացման փոխարեն տեղերում կուսակցական, արհեստակցական և տնտեսական մարմինները մի շարք դեպքերում ընթացել են ափսիսի թույլ դիմադրության դժով, — արդյունաբերությունն ընդարձակելով ի հաշիվ բանվորների նորանոր մասսաների հոսեցման: Հաճախ տեղերում ուշադրության չեր առնվում վորակական ցուցանիշների խնդիրը, աչքաթող երարվում այն, չնայած կենտրոնի հրահանգներին: Ներկայումս անհրաժեշտ է այդ բնագավառում հիմնականապէս փոխել դրությունը: Պետք է ներկա մոմենտում ամբողջ ուժով սրել վորակական ցուցանիշների խնդիրը: Դա մշտապէս կանգնած է յեղել մեր առաջ: Սակայն ներկայումս նա առանձնապէս սուր բնույթ է ստանում: Մեր որերում տեղի ունեցող «յերեսներս՝ դեպի գյուղ կուսակցության լողունդի լրացումը դյուղացի-կոլտրնտեսականների լողունդով — յերեսներս դեպի քաղաք» (Ստալին) արդեն ներկա մոմենտում իսկ հարց է դնում պլանաչափ ոգտադործել կոլտնտեսությունների ուժերը (կոնտրակտացիա և այլն) սոցիալիստական քաղաքի պահանջների համար: Դրա հետ միասին դյուլություն ունի նաև հասկառակ տեղեկաց: Գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը վերացնում է դյուլի աղքատությունը և վորոշ շրջանակների մեջ է դնում «դյուլից դեպի քաղաք դյուղացու արտադրանք»: Հին ձևերով յուժեղ արտադրության զարգացման խնդիրը՝ արդեն հնարավոր չէ: Անհրաժեշտ է վերադասավորվել արագ ու վճռական կերպով: Անհրաժեշտ է դնել ներքին միջոցների մոբիլիզացիան: Անհրաժեշտ է յերեսով դառնալ դեպի վորակական ցուցանիշները: Ահա տվյալ մոմենտում արդֆինալանների կատարման և ղեկավարարման հիմնական ողակը:

Ուր է այն դեքը, վորը պետք է դարձնի մեզ դեպի ներքին միջոցների մոբիլիզացիայի գործը: Այդ առաջին հերթին տնտեսական կաշվարկի անցումն է: Կուսակազմակերպությունները պետք է հենց այդ հայեցակե

առով մոտենան տնտեսական հաշվարկին, թույլ չտան, վոր դա կտրվի ներքին միջոցների մոբիլիզացիայի գործից: Այն ժամանակ տնտեսական հաշվարկն իրոք կհանդիսանա արտադրութայն զարգացման պլանի կարևորագույն տարրը և բաղադրիչ մասը, վորով և, ինչպես ասացինք, եյականապես տարբերվում է տվյալ ետապի տնտեսական հաշվարկը: Այստեղից պահանջներն համապատասխան տնտեսական հաշվարկի, կալիուլյացիայի և բալանսի խնդիրները պետք է յեկակեա հանդիսանան ձեռնարկություններում կուսաշխատանքների ծավալման համար: Տնտեսական հաշվարկի, կալիուլյացիայի և բալանսի ցուցանիշներով կուսակցական մարմինները պետք է չափեն տնտեսական խնդիրների կատարման ընթացքը և համապատասխան կարգով մոբիլիզացիայի յենթարկեն ու վերաբաշխեն ուժերը և միջոցները: Կուսկազմակերպությունները պետք է սովորեն թվերի չոր օյունայինների հետևում տեսնել ընթացիկ կյանքը՝ նրա ամբողջ բազմազանությամբ և այդ թվերի վերլուծման հիման վրա վորոշեն յուրաքանչյուր որվա ծրագրեր:

Անհրաժեշտ է միանգամայն պարզորեն նշել, վոր տեղերում կուսկազմակերպությունները դեռ չեն հալաքել իրենց ուժերը վճռականապես յերեռները դեպի տնտեսական հաշվարկ դարձնելու համար: Նրանք մի շարք դեպքերում մի կողմ են թալվում այդ գործից, թերադնահատում են տնտեսական հաշվարկի հսկայական դերը տվյալ ետապում, յերբեմն դրան նայում են զուտ գործամոլորեն, վորպես ինչ-վոր «առետրական» ձեռնարկում: Այդ և պատճառը, վոր այդքան շատ դժվարություններ են լինում տնտեսական հաշվարկին անցնելու գործում:

Ահա, որինակ, Մոսկվայի «Դինամո» գործարանը: Հիմնական բաժինները (ձուլարան, մեքենայական) արդեն 1931 թ. մարտից անցել են տնտեսական հաշվարկի: Բայց թե ինչ արժեք ունի այդ անցումը՝ դա յերևում է նրանից, վոր բաժինները մինչև որս չունեն իրենց արտադրանքի և մասերի կալիուլյացիան, չգիտեն իրենց միջոցների մասին: Այս բոլոր հարցերը վերաբեր են կուս-

կազմակերպությունների ուղադրությունից, վորոնք տնտեսական հաշվարկին վերաբերվել են վորպես «ապարատային ռեֆորմի», տնտեսական հաշվարկին անցնելու կապակցությամբ չեն վերադասավորել իրենց ալխառանքները և անցման չուրջը մոբիլիզացիայի չեն յենթարկել մասսաներին: Տնտեսական հաշվարկի այդպիսի ձևականորեն անցնելու հետևանքով մենք դեռևս վճռական բեկում չունենք գործարանում: Ձուլարանը խորը ճեղքվածքի մեջ է և խափանում և ամբողջ գործարանի աշխատանքը: Դեռ ավելին: Տնտեսական հաշվարկին անցնելուց հետո ձուլարանի երկկտրալառաքան ապրիլ ամսում անգամ պակասեցրել է իր արտադրությունը՝ համեմատած փետրվար և մարտ ամիսներին, իսկ խոտանքը յերկու անգամ դերազանցել է նորմայից: Նույնպես վատ են աշխատում թե՛ մեքենայական գործարանը, թե՛ ապարատայինը և այլն: Ձևականորեն անցկացված տնտեսական հաշվարկը վոչ միայն դրական, ամբողջ արտադրությունն առողջացնող դեր չխաղաց, այլ անգամ ավելորդ արդեւակ և ավելորդ դժվարություն հանդիսացավ:

Մեկ ուրիշ որինակ՝ Լենինգրադի միքանի ձեռնարկություններից: Լենինի անվան գործարանում կուսկազմակերպությունները բանվորներին վոչ միայն մասնակից չեն արել տնտեսական հաշվարկի անցկացման գործին, այլ նույնիսկ խելացիորեն չեն բացատրել նրանց անցման նշանակությունը և եյությունը: Այդ պատճառով ել շատ բանվորներ չգիտեն, թե ինչ բան է տնտեսական հաշվարկը և ցեխերն ինչու յեն անցնում տնտեսական հաշվարկի: Շատ բնական է, վոր այդ պայմաններում ձեռնարկություններում վոչ մի տնտեսական հաշվարկ չի կարող լինել: Յեվ իրոք, մոդելների բաժնում, վորը մայիսի մեկից անցել է տնտեսական հաշվարկի, հայտնի չե, թե բաժինն ինչպիսի աշխատանքներ պիտի կատարի, ինչպիսի մոդելներ պիտի առաջին հերթին պատրաստի և այլն: Նույն գրությունն է տիրում նաև դարբնոցում, կաթսաների և մյուս արհեստանոցներում: Կուլակուլի անվան գործարանում կուս-

արհմիութենական և տնտեսական մարմինները համարում են, վոր բոլոր ցեխերն արդեն անցել են տնտեսական հաշվարկի, մինչդեռ ցեխերի կողմից վոչ մի պայմանագիր ստորագրված չե և ցեխերում ու բրիգադներում պլաններ չկան: Հետևանքն այն է, վոր պատրաստող ցեխերը լրիվ կոմպլեկտով չեն հանձնում կիսաֆարքիկատները, անպատասխանատու վերաբերմունք և ցույց տրվում դեպի թանգարթեք խմորապային սարքավորումը, գոյություն ունի մեծ քանակությամբ պարագուրզներ և այլն¹⁾:

Յուլյց տրված որինականներն, իհարկե, ընդհանուր կանոն չեն հանդիսանում: Մենք ունենք մի շարք ձևադրկություններ, ժողովրդական կերպով և վարդապետորեն արդեն անցել են տնտեսական հաշվարկի, որինակ՝ Ելկետորգործարանը, Չերվինսկու անվան գործարանը (Մոսկվա), «Սեվկարեր», Յեդուրովի անվան գործարանը (Լենինգրադ) և այլն:

Նրանց աշխատանքների վերլուծումը ցույց է տալիս, վոր տնտեսական հաշվարկին հաջող անցնելու հիմնական պայմանը հանդիսանում են հետևյալ չորս մոմենտները:—

1. Կուսկազմակերպությունները պետք է յերեսով դառնան ժողովրդական օրգանիզմներ և իրենց ուղատուրքյան կենտրոնը դարձնեն ինքնարժեքի կալկուլյացիան, վորակի չափանիշների վերլուծումը: Պետք է սովորել այդ հարցերին նվիրելու վոչ պակաս ուշադրություն, քան տեխնիկայի խնդրին: Պետք է պառզենք մեզ, վոր տվյալ ետապում տեմայն առաջին հերթին կախված է վորակական ցուցանիշների, կատարումից և վոր այդ խնդիրներն անխզելիորեն կապված են մեկը մյուսի հետ:

Հարևավոր է արտադրանքի ինքնաօժեքի և վորակի հարցերին մոտենալ կոնկրետ և վոչ թե «ընդհանրապես և բոլոր ամբողջությամբ»: Նրանք պետք է ճշտությամբ գրանցվեն բոլոր տարրերի և բոլոր աղբյուրների

նկատմամբ: Ամեն մի աղբյուր պետք է ունենա իր առանձին մեքենաների և առանձին մասերի ոգտագործման ճիշտ կոնֆիգիենտը: Պետք է միանգամայն ճշտությամբ բաշխվեն վառելանյութի, հումուլյի, նյութերի ծախսման բոլոր նորմաները և պետք է բանվորների յուրաքանչյուր կատեգորիայի համար սահմանվի նրանց արտադրողականության կոնֆիգիենտը՝ յուրաքանչյուր ցեխում, յուրաքանչյուր առանձին աղբյուրում: Պետք է հասնել նրան, վոր յուրաքանչյուր բանվոր իմանա այն խնդիրները, վորոնք զբվում են իր և իրեն մեքենայի վրա:

Այս բոլոր հարցերը պետք է կուսաշխատանքների բովանդակությամբ կիսմանում առանձին հանդիսանան: Առանց փոխարինելու տնտեսականների և ամուր կերպով ապահովելով միաձնա գեկավարության սկզբունքը, եմուս կողմից առանց կնիք խփելու տնտեսական մարմինների վորոշումների վրա և առանց նրանց «հավելալ մաս» բաժնալու, կուսկազմակերպությունները պետք է ընդհուպ մոտենան այն բոլոր կոնկրետ խնդիրներին, վորոնցից կազմվում է ինքնարժեքի կալկուլյացիան, տնտեսականի մոտենում: Առանց որան հնարավոր չե հաջողությամբ աշխատել տնտեսական հաշվարկի, կատարել արդիվները և տիրապետել բայլչելիկյան տեմպերին:

2. Կուսաշխատանքների բովանդակության վերակառուցում սերտորեն կապված է նաև հետ, վոր տնտեսական կազմակերպությունները գլխավորեն բանվորների մասնաշախկան շարժումը՝ ներքին միջոցների մաքիլիացիայի, արդյունաբերությունում ուղիղնալացման համար: Յեվ իրոք մոտենալ պետք է բազա հանդիսանա կուսաշխատանքների բովանդակության համար այս նոր պայմաններում: Ինչը պետք է ապահովի կուսկազմակերպություններին արտադրության ղեկավարման գործում ղեկարարականից, «ընդհանրապես» ղեկավարությունից անցնելու կոնկրետ ղեկավարման: Ինչպես ասված է, անհրաժեշտ է հասնել նրան, վորպետքի կուսկազմակերպություններն սկսեն հավաքել, կենտրոնացնել, ընդ-

¹⁾ Տվյալները վերաբերում են 1931 թ. մայիսի սկզբին:

հանրացնել և վերամշակել առաջավոր բանվորներին ամբողջ փորձը և այդ հիման վրա իրականացնել իրենց դեկլարույթյունը: Բանվորական մասսաների փորձի հաշվառումը, — ահա թե ինչը պետք է հանդիսանա հիմքերից մեկը տվյալ ետապում: Իսկ դա պահանջում է, վոր կուսակազմակերպությունները գլխավորեն առաջավոր բանվորների մասսայական շարժումը, խնամքով հաշվի առնեն, ուսումնասիրեն և յուրացնեն նրանց յուրաքանչյուր նախաձեռնողական քայլը, նրանց յուրաքանչյուր առաջարկը, ավելի և ավելի ընդարձակեն ու կիրառեն նրանց փորձը և այդ հայեցակետով դեկլարույթյուն տնտեսական և արհմիութենական մարմինները:

Տվյալ մոմենտում այդ բնագավառում ղրուլթյունը միանգամայն անբավարար է: Գրեթե մեր բոլոր ձեռնարկություններում մենք ունենք մասսայական ընդարձակ ռացիոնալացման շարժում: Միջանցիկ հարվածային բրիգադները, հարվածային-ռացիոնալացման խմբակները, օրինակելի արտադրանքների բրիգադները, բանվորական գյուտարարությունը, վերջապես հանդիպական արդֆինսյանները, — այս բոլորը կազմում են ներքին միջոցների մոբիլիզացիայի, արտադրության ռացիոնալացման համար բանվորների մասսայական շարժման շղթայի ողակները: Սովորաբար այդ շարժումը գլխավորում են առաջավոր կոմունիստները, վորոնք ռացիոնալացման ճակատում առաջավոր դիրքեր են զբաղում և հաճախ դրա կազմակերպողներն ու առաջադրանքներն են հանդիսանում: Չնայած դրան, կուսակազմակերպություններն ամբողջությամբ հաճախ ըստ էության չեն դեկլարում այդ ամբողջ շարժումը, չեն ուսումնասիրում այդ շարժման փորձը, չեն ընդհանրացնում և չեն տարածում: Կի այդ հայեցակետով հետագոտել է Միության մի շարք ձեռնարկություններ, ուր ախատանքը դրված է յամ: Յեւ պարզվեւ է, վոր անգամ այնպիսի առաջավոր ձեռնարկություններում, ինքսիսիք են ԱՄՈ գործարանի Մոսկվայում, Կարլ Մարքսի անվան գործարանը Լենինգրադում, Կամենսկու թղթի գործարանը, ուր բանվորների ռացիոնալացման շարժ-

ժումն արդեն լայն ծավալ է ստացել, ուր բանվորներն ստեղծել և առաջադրել են նոր ձևեր, — անգամ այդ գործարաններում կուսակազմակերպությունները դեռ չեն գլխավորել այդ շարժումը: Ահա, օրինակ, ԱՄՈ գործարանը:

Հարվածային շարժումն ղգալիորեն ղարգացած լինելով և մի շարք օրինակելի բրիգադների գոյությամբ հանդերձ՝ հաշվառման չեն յենթարկվում բրիգադների աշխատանքների վորակական ցուցանիշները, մի շարք ցեխերում չի գլխավորված պայքարը վորակի համար: արտադրական խորհրդակցությունները, վորոնք պետք է ռացիոնալացման մասսայական շարժման կենտրոնը հանդիսանան, յերբեմն անցնում են առանց մոտենալու ինքնարժեքի իլեցման և տնտեսական հաշվարկի խնդրներին, բանվորների առաջադրանքները թթու յեն դրվում և այլն: Պուտիլովի գործարանում, Կամենսկու Փաբրիկաներում, Տվերի «Պրոլետարկա»-յում կազմակերպությունները կոնկրետ կերպով չեն ղրադվել այնպիսի խնդրներով, ինչպիսիք են գոյություն ունեցող սարքավորման լրիվ ոգտագործումը, իմպրոտային ղազդյահների մաքսիմալ ոգտագործումը, վառելանյութի, մետաղի, հումուլթի խիստ տնտեսում, բանվորների ռացիոնալ ոգտագործում և այլն և այլն: Յեւ այդ տեղի յև ունենում չնայած այն հանգամանքին, վոր առաջավոր-բանվորները հենց այդ հարցերն են առաջին տեղը դրել, դրանց նկատմամբ սրել են արտադրական խորհրդակցությունների, հարվածային բրիգադների, գյուտարարական խմբակների ու շարքությունը և այդ հարցերի ամենօրյա ուժման համար հարվածային շարժման մի շարք նոր ձևեր են կազմակերպել: Այդ բոլոր դեպքերում կատարյալ պարզությամբ դրսևորվել է այն հանգամանքը, վոր վորոշ ձեղքվածք գոյություն ունի կուսակազմակերպությունների աշխատանքների բովանդակության և առաջավոր բանվորների մասսայական շարժման միջև: Անհրաժեշտ է անմիջապես վերացնել այդ ձեղքվածքը: Գլխավորել և հսկայական թափ ներշնչել մոտսայական ռացիոնալացման շարժ-

մանը՝ ուս հանդիսանում է կուսակազմակերպությունների մարտական խնդիրը ավյալ ետապում: Սա ամուր գծերի վրա կղնի ներքին միջոցների մոբիլիզացիայի և արտադրութայն ռացիոնալացման գործը, ինչպես և ամուր հիմքեր կստեղծի արտադրական սլանների կատարման և գերակատարման համար:

Թե ինչպիսի բացատրիկ և իրականացնելով վճռական նշանակություն ունի այդ սկզբունքով կուսաշխատանքների վերակառուցումը, սա կարելի չէ պարզել այն ձևերով, որոնցով իրականացնել են իրենց աշխատանքները: Այդ տեսակետից բավականին ցայտուն որինակ է տալիս Պուտիլովի տրակտորի գործարանը: 1931 թվի առաջին յետամսյակի վերջին ճակատում իրենց հետո կուսակազմակերպությունն ահազանդ է տալիս: Նրանք կոչում և մոբիլիզացիայի յեն յեն-թարկում բանվորական մասսաներին՝ արշավելու տրվյալ շրջանի գլխավոր դժվարությունների դեմ՝ շաղկապելու բաժնի տեխնիկական վերակառուցումն ընթացիկ արտադրության հետ: Գործարանի կուսակազմակերպությունն այդ աշխատանքների կենտրոնը դարձնում և արտադրական խորհրդակցությունները:

«Արտադրական ծրագրի կատարման վճռական ողակը հանդիսանում է յին արտադրական խորհրդակցությունները: Պրոկտորական անխնա ինքնաքննադատությունն ամբողջ ծանրությունը պատկերված հարվածայինները հարձակվեցին դեպի այդ մոտացված բնագավառը: Ճեղքվածքի ժամանակ սմենաներում և բրկադներում արտադրական խորհրդակցությունները միանգամայն ցամաքել էլին, իսկ ցեխայիններն աշխատում էլին ինքնաճանաչ սկզբունքով կամ բոլորովին չեյին աշխատում: Միայն դրանով կարելի չէ բացատրել բանվորական առաջարկների քանակի պակասումը: Թույլացավ աշխատանքի դիպցիայինան, ավելացավ ամերիկական թանգարթեք դադդյահները կուտելու դեպքերի քանակը:

Վերակազմվում են արտադրական խորհրդակցու-

թյունները, դրանք փոխադրվում են սմենաները, բրկադները և մոտեցվում են դադդյահներին: Այդ վերակազմումն անմիջապես աշխուժացնում է նրանց աշխատանքները, դարձնում է նրանց մասսայական և հարվածային:

Արտադրական խորհրդակցությունները դառնում են նոր տեխնիկային տիրապետելու, ռացիոնալացման շարժման և գյուտարարութայն կենտրոնը:

Դա առանձնապես ակնառի է իրենց աշխատանքները վերակառուցած արտադրական խորհրդակցությունների կողմից արտասահմանյան նոր սարքավորումները կուտելու դեմ տարվող պայքարով: Ամբողջապես արտասահմանյան դադդյահներով սարքավորված նոր մեխանիկական արհեստանոցում այս քան ամսվա ընթացքում կուտելու 22 դեպք է տեղի ունեցել, իսկ նոր դարձնում՝ 2 դեպք է այլն: Բանվորներն ամենադաժան պայքարը հայտարարեցին մեքենաները փաշանողների դեմ: Կուտելու վոչ մի դեպք չմնաց առանց պատժի, առանց քննելու արտադրական խորհրդակցություններում և բանվորական ժողովներում: Դասակարգային ռաստիարակութայն առ ձեռ վճռական դեր խաղաց կուտելու դեպքերի տոկոսն իջեցնելու խնդրում: Մարա ամսին կուտելու դեպքերի թիվը փետրվար ամսի համեմատությամբ իջավ կրկնակի չափով:

Թե ինչպես է ծավալվել ռացիոնալացման շարժումը, դա կարելի չէ տեսնել նրանից, վոր թույլաձուլական արհեստանոցը, վորը ամերիկացիների կողմից նախատեսված է 11 հազար տոնն բարդ և հասարակ ձուլվածքը տալու համար, կրասնոպուտիլովականների կողմից փեռվել չըմանում մի չարք ռացիոնալացման ձևերով: Զոկայական չափով աճել է բանվորական առաջարկների և գյուտերի թիվը, վորենք արժեքավոր դանձ են ավելացնում ամերիկական տեխնիկայի մրա (ամերիկական «Լե-Բյոնդ» դադդյահի արտադրողականության կրկնակի ավելացումը, ծախող դադդյահի լավացումը և

այլն) : Միայն նոր մեքենայական արհեստանոցում հուն-
վար ամսին ներկայացված է 117 դյուտ, փետրվարին՝
187, մարտին՝ 320»¹⁾ :

Այդ տեսակետից Պուտիլովի տրակտորային գործա-
րանը, — «Ամերիկա-կուսանդուլուսիովկան», — ինչպես
դրան անվանում են բանվորները, վերագրեց ճեռ-
վածքները, կանգնեց հնդամյակի առաջամարտիկների
առաջին գծի վրա և հնարավորութուն ունեցավ բու-
սիւրի վերցնել Ստալինգրադի տրակտորի գործարա-
նին : Ահա սրանք են կուսկազմակերպությունների
չըջադարձի արդյունքները ղեպի բանվորական մասսա-
յի ռազմաօգնական շարժումը :

3. Կուսկազմակերպությունները պետք է բացա-
ռիկ ուշադրություն դարձնեն արտադրության պլանա-
վորման խնդիրներին : Թե ինչպե՞ս հաճախ ինչ աստի-
ճան անբավարար է դրված ձեռնարկությունների պլա-
նավորումը, կարելի չէ դատել այն թուխքած ընթաց-
քից, վորպիսին վորոշ տեղերում ունի մեր արտադրու-
թյունը : Ահա, որինակ, Նեյելտորդորմարանը : Մինչև
անգամ իր նվաճումներով առաջավոր այդ ձեռնարկու-
թյունում արտադրության այնպիսի «կարգ» է սահ-
մանված, վոր ամսի առաջին տասնորյակը հանդիսա-
նում է միայն «չարժու», յերկրորդը — «վաղը», բայց
յերրորդը՝ իսկական «թուխը» : Յեվ իրոք, Նեյելտոր-
դորմարանը մարտի առաջին տասնորյակում կատարում
է ծրագրի 12% -ը, յերկրորդում՝ 14% -ը, իսկ յեր-
րորդում՝ ամբողջ 74 տոկոսը : Ապրիլ ամսին նույնպես՝
16,20 և 62 տոկոս : Տրանսպորտային բաժնում տաս-
նորյակներն թուխքներն արտահայտվում են ալելի
ցայտուն կերպով. — մարտի առաջին տասնորյակում՝
7 տոկոս, յերրորդում՝ 85 տոկոս, ապրիլի առաջին
տասնորյակում՝ 10 տոկոս, յերրորդում՝ 68 տոկոս և
այլն :

Մի այլ որինակ՝ «Դինամոն» : Այստեղ ալելի կա-
յուն կերպով և կիրառվում ամսի սկզբին հանգստի և

վերջին՝ տեղային վաղըի պրակտիկան : Ամսվա ծրա-
դրերն ըստ տասնորյակների կատարված են հետևյալ
ձևով, — հունվար, առաջին տասնորյակ՝ 2 տոկոս,
յերկրորդ՝ 7 տոկոս, յերրորդ տասնորյակ՝ 2 տոկոս,
փետրվար, առաջին տասնորյակ՝ 4 տոկոս, յերկրորդ՝
10 տոկոս, յերրորդ՝ մնացածը : Նույնպիսի դրու-
թյուն է տիրում նաև «Մուրճ և Մանդալ», Մոսկվայի ելեկ-
տրական, Լեպսեյի անվան գործարաններում և այլն :

Առաջավոր բանվորները զնահատում են պլանի,
«Հայկառման և կոնտրոլի» հսկայական նշանակու-
թյունը ներկա չըջանում : Ձեռնարկություններում մենք
ունենք պլանին տիրապետելու մասսայական շարժում,
այն է՝ հանդիպական արգիւնպան, պլանա-ոպերա-
տիվային խմբակներ : Բայց ի՞նչպես հաճախակի կուս-
կազմակերպությունները դեռևս չեն գլխավորում մաս-
սաների այդ մեծագույն շարժումը : Վորպես՝ որինակ
վերցնենք պլանա-ոպերատիվային խմբակները : Մինչև
որս այդ խմբակները մեծ մասամբ իրենց կազմով բաղ-
կացած են յերիտասարդներից : Կուսկազմակերպու-
թյունները և կոմյերիտիությունը դեռևս աշխատանք-
ներ չեն ծավալել այդ խմբակները համարանվորական
դարձնելու համար : Արդյունաբերության մի շարք կա-
րեւոր ճյուղերում (տրանսպորտ, ածուխ և այլն) պլա-
նա-ոպերատիվային խմբակների կազմակերպումը դեռևս
աղմուկային վիճակում է գտնվում : Համարյա վոչ մի տեղ
լրջորեն դրված չէ բանվոր-պլանավիկների վորակի
բարձրացման, ինժեներների և տնտեսագետների կող-
մից նրանց ողնություն ցույց տալու խնդիրը :

Յեվ այդ պատճառով ել մինչև որս մենք որինակե-
լի կերպով դրված տրտադրական պլանավորման շա-
քիչ որինակներ ունենք : Անհրաժեշտ է ամենայն վրճ-
ոականությամբ վերջ տալ այդ դրու-թյան : Անհրաժեշտ
է պլանի և հաշվառման խնդիրները վերցնել կուսկազ-
մակերպությունների արթուն ուշադրության տակ, և
նրանց ղեկավարությամբ նաև պլանավորման գործում
ներգրավել առաջավոր բանվորների ամենալավ մաս-
տեղերին : Պետք է այդ տեսակետից ընթանալ Մոսկվա

¹⁾ Բանվորական բրիգադայի ավանդույթ :

յի արգելակներն զործարանի որինակով, ուր կուս-
կազմակերպությունները կարողացել են կազմակերպել
մի շարք պլանային-ուսերատու խմբակներ, վերոնք ճիշտ
պլանավորման գործում բանվորներին մասսայականորեն
ներգրավելու միջոցն են դարձել: Չափազանց ցուցա-
դրական են Արգելակների զործարանի բանվորների կող-
մից մյուս ձեռնարկությունների բանվորներին ուղղված
հետևյալ գիմումը.

«Մենք չա՞տ դիտենք արդյոք զործարանի ներքին
պլանավորման մասին: Ձեռնարկության հասարակա-
կան կազմակերպությունները բավարար ուշադրություն
դարձնում են արդյոք պլանային աշխատանքներին:
Բանվորական լայն մասսաները ներգրավվա՞ծ են արդ-
յոք զործարանի ներքին պլանավորման գործին: Պետք
է ուղղակի ասել, վոր ներկայումս ձեռնարկությունների
մեծ մասում այդ բանը չկա»: Այսպես են գնում հարցը
Արգելակների զործարանի բանվոր-պլանավորիչները և
հայտարարում են.— «Մեզ առաջադրված մեծագույն
խնդիրն էր պահանջում են հատուկ պարզություն մըտ-
ցնել զործարանի պլանավորման մեջ: Մենք գտնում
ենք վոր օտարերկրյան մասսաների մասնակցությունը
զործարանի ներքին պլանավորման խնդրում՝ դա մի
զորեղ միջոց է, վորը թույլ չի տա վոչ մի փնտրա-
րան հնարավորություն, ինչպես և թույլ չի տա ցե-
խերի միջև դիպրոպորցիա առաջանալու: Բանվորա-
կան մասսաների մասնակցությունը զործարանի ներքին
պլանավորման,— դա իսկական տնտեսական, հաշվարկ
անցկացնելու, ձեռնարկության արտադրական իսկական
հնարավորության յերևան հանելու հիմնական միջոցնե-
րի մեկն է հանդիսանում. դա հանդիսական արդիին-
պլանը դարձնում է վոչ թե բացառություն, այլ ըն-
դունված եանոն յուրաքանչյուր ցեխի, յուրաքանչյուր
զործարանի աշխատանքների մեջ»:

Արգելակների զործարանի բանվորները հետևյալ
լոզունդն են առաջադրում.— «Եւրաքանչյուր բանվոր,
յուրաքանչյուր ինժեներա-տեխնիկական աշխատակից
պետք է մասնակցի պլանավորմանը»:

Մոսկվայի արգելակների զործարանի բանվորների
նախաձեռնությունը պետք է իրացվի ամենուրեք:
Պետք է մասսաներին կազմակերպել պլանային ճակա-
տում և այդ հիման վրա մեր ձեռնարկություններից ար-
մատախիլ անել անպլանայնության և թափթիվածու-
թյան բոլոր տարրերը: Առանց դրան հնարավոր չի տրե-
տեսական հաշվարկի կիրառումը և ներքին միջոցների
լրիվ մոբիլիզացիան:

4. Պետք է հետադա քայլ կատարել աշխատանքնե-
րի ծանրության կենսարոմն ստորին ողակը փոխադրե-
լու գործում, վերածելով դրան քաղաքական և տնտե-
սական ձևավորված որդանից: Հարվածային շարժ-
ման հիմքն ստորին բրիգադան է: Ստորին բրիգադայի
աշխատանքի վրա յե հենվում արտադրական պլանավո-
րումը (պլանը մինչև բրիգադա և առանձին բանվո-
րին հասցնելը): Այստեղ է վճռվում տնտեսական հաշ-
վարկի, ներքին միջոցների մոբիլիզացիայի և արդիին-
պլանի կատարման հաջողությունը: Պետք է համառ
պայքար տանել տեղերում նկատված բրիգադաների
քայքայման, նրանց մշտական վերակազման դեմ և
այլն: Անհրաժեշտ է կուսակցական-արհմիութենական
և տնտեսական գծով ընտրել բրիգադաների կալուն,
փորձված և հաստատակամ ղեկավարներ: Պետք է
համարձակ կերպով ծավալել կուսակցական և արհ-
միութենական ողակային բջիջների կազմակերպումը:
Պետք է ղլխավորել և լայնորեն ծավալել բրիգադը տրե-
տեսական հաշվարկի ացնելու համար առաջավոր բան-
վորների այդ շարժումը:

Կարելի չէ տասնյակ և հարյուրավոր որինակներ
բերել այդպիսի ամրակաղմ բրիգադաների մասին: Ահա
որինակ Լենինգրադի «Մեյկհարելը», վոր հնդամյակը
կատարել է 2½ տարում: Այստեղ հսկայական աշխա-
տանքներ են կատարված յեղել ստորին բրիգադաների
համար քաղաքականապես և տեխնիկապես փորակա-
վորյալ կորիզ ընտրելու, նրանցում կուս. և արհմիութ-
նական աշխատանքներն ամրապնդելու, արտադրա-
կան ծրագիրը մինչև բրիգադ հասցնելու խնդրում և

այլն: Այդ հիման վրա ծավալվել է բրիգադները տնտեսական հաշվարկի անցնելու մասսայական շարժումը: Այդ գործում պրոններենը հանդիսացան 78 բրիգադներ: Նրանք ունեն կայուն ամսական արդֆինսյաններ, ուր ցույց է տրված, թե բրիգադն ամսվա ընթացքում վորքան պետք է արտադրի, դրա համար ի՞նչ նյութեր են հատկացվում, ի՞նչ գներով և բանվորն ի՞նչ գումարի արտադրանք պիտի տա մեկ ուրվա ընթացքում: Յուրաքանչյուր բրիգադ հաշվի յե առնում նյութերի և կիսաֆաբրիկատների համար ծախսված գումարը, ամեն որ հետևում է ինքնարժեքի կալկուլյացիային և այլն: Բրիգադներն իրար մեջ և իրենց ներսում ծավալում են սոցմրցումը՝ իրենց առաջադրված կոնկրետ խնդիրների կատարման համար, վորտեղ կոմունիստները և կոմյունիստականներն առաջապահ դեր են կատարում: Այսպեսով, ամեն մի բրիգադ հանդիսանում է քաղաքական և տնտեսական մի ամուր ամբողջություն, արտադրական և մասսայական սմբողջ աշխատանքների իսկական հիմք, տնտեսական հաշվարկի և արդֆինսյանների կատարման բաղա:

Նույնպիսի աշխատանքներ են ծավալվում նաև «Սվետլանում», «Կրասնայա Չարյայում» և հնդամյակը 2½ տարում կատարելու համար պարզեացված այլ ձեռնարկություններում: Անհրաժեշտ է հավասարվել նրանց, ընդորինակել նրանց փորձը, իհարկե, այդ տեսակետից թույլ չտալով վորեն խոտորում (միանգամայն, առանց անհրաժեշտ նախապատրաստական աշխատանքների բրիգադներին փոխանցել տնտեսական հաշվարկի և այլն): Անհրաժեշտ է ձգտել այդ ճանապարհին իրականացնելու սոցմրցման յերրորդ տարում ՀԱՄԿ-ի առաջադրած հետեյալ խնդիրը. — «Սոցմրցման յերրորդ տարում յուրաքանչյուր հարվածային բրիգադ պետք է դառնա տեխնիկայի բրիգադ, ռացիոնալացման բրիգադ, վորակի բրիգադ»:

Անցնեմք ամփոփման: Մեր ապրած ներկա չրջանը պահանջում է հսկայական չափով բարձրացնել կուսաշխատանքների պլանայնությունը: Յեթե վերջին տարիներում կուսաշխատանքներն ամենուրեք յերեսով

դարձել են դեպի ընթացիկ արտադրություն, դեպի հենց այսօրվա հիմնական և հանգուցային խնդիրները, ապա ներկայումս պահանջվում է նոր քայլ կատարել այդ ուղղությամբ: Գուսկազմակերպություններն այլևս չպետք է սահմանափակվեն միայն արտադրության ընթացիկ խնդիրներով: Նրանք պետք է ապահովեն զարգացման հուսակայանների կատարում հանգուցային: Տնտեսական զարգացման հեռանկարը և կուսաշխատանքների ծրագիրը պետք է սերտորեն կապված լինեն մեկը մյուսի հետ:

Իսկ ընթացիկ աշխատանքներում կուսկազմակերպությունները պետք է իրենց աշխատանքները վերակազմեն ձեռնարկությունները տնտեսական հաշվարկի փոխանցելու լիմաստով: Մենք ըննություն առանք այն մոմենտները, վորոնցից գոյանալու յե այդ վերակազմումը, այն ե՝ կուսաշխատանքների բովանդակությունը, ամբ, ամբ ի բարձր մակարդակ (չրջադարձ դեպի վորակական ցուցանիշները), բանվորների մասսայական ռացիոնալացման շարժման դլլսավորում, չրջադարձ դեպի արտադրական պլանավորման խնդիրները և ստորին ողակների հետագա ամբացումը: Այս բոլորը կազմում են մի ամբողջության զանազան մասերը, — պլանների կատարման և գերակատարման համար մորիլիզացիայի յենթարկել բոլոր ուժերը և միջոցները, այն բոլոր հրակայական հնարավորությունները, վորոն տալիս է մեր տնտեսությունը սոցիալիստական սիստեմը:

Տվյալ ետադում տնտեսական հաշվարկը հանդիսանում է արտադրական պլանի հիմնական տարրը և նրա բաղադրիչ մասը: Դա ապահովում է պլանի գատարումը: Այդ ճանապարհին նա սերտորեն չադկապվում է հեռանկարային պլանին, դառնում է այսօր այն բոլորի իրականացման լծակը, վորոնք հանդիսանում են հեռանկարային պլանների հսկայական նախատեսումների, պատմական հնգամյակի կենսադործման բաղան:

Այսպիսով ստացվում է լրիվ միասնություն կուսաշխատանքների վերակազմման մեջ: Կուսաշխատանքների չադկապումը տնտեսական զարգացման հեռանկարների

հետ, ընթացիկ ամբողջ աշխատանքներում դեպի տնտեսական հաշվարկ չըջադարձ կատարելը, տնտեսական հաշվարկին այսօրվա ծրագրեր կատարման գործիքի և հեռանկարային պլանի իրագործման բաղադրի վերածելը, ահա և ավյալ հետապի կուսաշխատանքների հիմնական մոմենտներից և նոր «բեմեռներից» մեկը:

Տ Ե Ն Ն Ի Կ Ա

Մենք ասում ենք արտադրության ծավալուն սոցիալիստական վերակառուցման շրջան: Իրականացվում է լենինի կողմից հանձարեղ կերպով նախագծված խնդիրը, վորով մենք պետք է տեխնիկա-տնտեսական տեսակետից հասնենք և անցնենք կապիտալիստական աշխարհից: Պրոլետարիատը թեպետև և «աշխատանքի» նոր կազմակերպման ուղին... վորը գիտության և կապիտալիստական տեխնիկայի վերջին խոսքը միացնում է սոցիալիստական խոշոր արտադրություն ստեղծող գիտակից աշխատավորների մասսայական միություն հետ»¹⁾:

Ամենից առաջ առաջադրենք հետևյալ հարցը, — թե պրոլետարիատն ի՞նչպես է կենսադրոծում և սպառողինում իրեն «գիտության և կապիտալիստական տեխնիկայի վերջին խոսքով»: Պրոլետարիատը կառուցում է նոր, տեխնիկապես կատարելագործված ձեռնարկություններ, հսկայական չափով ծավալելով այդ աշխատանքները: 1931 թ. ոկդրին սոցիալիստական կառուցումների արժեքը համարյա մեկ ու կես անգամ գերակազուց էր գոյություն ունեցող ամբողջ արդյունաբերությունը հիմնական զբաղակցի: Պրոլետարիատն ավելի է ավելի խիստ կերպով է դնում արդյունաբերության սոցիալիստական ռացիոնալացման, ներքին ամբողջ արտադրական ռեսուրսների մոբիլիզացիայի խնդիրները՝ վորպես առաջնակարգ և կաենորադույն պրոբլեմներ:

Յուրացնելով «կապիտալիստական տեխնիկայի վեր-

ջին խոսքը», պրոլետարիատն ամենևին մեխանիկորեն չի փոխադրում նրա ձևերը: Վոչ, նա այդ ձևերն արմատավորում է այլ — սոցիալիստական — հողի մեջ, զգալիորեն կերպարանափոխում է այն և այդ հիման վրա իր վորակապես այլ տեխնիկական բազան է ստեղծում:

Մեր ժամանակի փառք կապիտալիզմը, չնայած իր ամբողջ տեխնիկական առաջադիմության, հետադիմական և արգելող դեր է կատարում արտադրողական ուժերի զարգացման գործում: Մի ձեռքով հսկայական չափով առաջ մղելով տեխնիկայի նվաճումները, նա ստիպված է միևնույն ժամանակ, ներքին հակասություններով ջլատված լինելու հետևանքով, կանխել տնտեսական զարգացումը, «ներան ընթացք չտալ» և արգելքներ դնել նրա ճանապարհին: Կապիտալիզմը չի կարող լուծել մեր որերի հիմնական տեխնիկական խնդիրները — սլանային ելեկտրիֆիկացիայի խնդիրները (մի կամ մի քանի յերկրների մասշտաբով): Նա չի կարող թույլ մասնավոր-տնտեսական հարաբերություններ վրայից, վորոնք կանգնած են այդ խնդրի շուրջին ճանապարհին: Կապիտալիզմը մահուղի տակ է դնում վերջին ժամանակների բաղմաթիվ մեծադույն գյուտերը (ածուխի հիդրոհենիդացիան, փայտի բնախորշից չաքար ստանալու Բերգլուսի մեթոդները և այլն), վորոնք սրահանջում են տեխնիկական վերակառուցման յենթարկել կապիտալիստական արդյունաբերության մի շարք բնագավառները: Կապիտալիզմը վորոչ տեղեում «հետ-հետ է դնում» իր ձեռնարկությունների ռացիոնալացման գործում: Նա, առանձնապես տնտեսական ճգնաժամերի հարվածների տակ, ստիպված է յերբեմն կրճատել մասսայական, սերիական արտադրությունը, նորից անցնել հին դժերի վրա և այլն, և այլն: Իր ամբողջ սրությունը ներկայումս բարձրանում է լենինյան այն դրույթը, վոր «կապիտալիզմի տեխնիկական ավելի և ավելի յե վերածվում այն հասարակական պայմաններին, վորոնք աշխատավորությանը դատապարտում են վարձու ստրկության»¹⁾:

¹⁾ Լենին, հատ. XVI, էջ 251:

¹⁾ Լենին, Տեխնիկայի մեծադույն հաթանակներից մեկը, 4 մայիսի, 1913 թ. հատ. XVI, էջ 259:

Հաղթական պրոլետարիատը տեխնիկան ազատում է այդ բոլոր կապանքներից և աշխատակողմներից: Սոցիալիստական հողի վրա տեխնիկան առաջին անգամ հնարավորություն է ստանում վերացնել այն բոլոր արգելքները, վորոնք կապված են արտադրություն անարխիայի, մրցման դաժան պայքարի, սեփականատիրական հարաբերությունների հետ, և այդ հիման վրա հսկայական չափով արագացնել իր զարգացումը: Համարձակ կերպով առաջադրվում և լուծվում են այն տեխնիկական խնդիրները, վորոնք անմատչելի չեն կապիտալիստական աշխարհին, այն է՝ ամբողջ Միության կատարյալ էլեկտրիֆիկացիան, արդյունաբերական հսկայական համակենտրոնացումը, հսկայական կոմբինատների կազմակերպումը (Դնեպրոստրոյը, Ուրալ-Կուլենեցկին և այլն), կապիտալների մոբիլիզացիայի գործում ժամանակի պրոլեմները (տեմպ) և այլն և այլն: Պրոլետարիատն աշխատեցնում է յուրացնում կապիտալիստական տեխնիկան: Նա այդ տեխնիկան մաքուր է բառ իրեն, այլ բնույթ տալով դրան: Դեռևս գիտա-յինորեն հետ մնալով կապիտալիստական յերկրների տեխնիկական զարգացման մակարդակից, հասնելով նրանց տեխնիկա-տնտեսական տեսակետից, պրոլետարիատը մի շարք բնագավառներում արդեն խոչ վորակապես անցել է առաջավոր կապիտալիստական յերկրներից: Դրանում է կայանում մեր զարգացման առանձնահատկությունը, — մեկ քառում և անցնում եմք:

Մեր զարգացման այդ յուրի տակ միանգամայն հասկանալի յե յինում, թե ինչո՞ւ կապիտալիստական աշխարհի համեմատությամբ տեխնիկայուն դեռևս հետամնաց Միությունում, մի շարք ձևոնարկություններում արդեն հիմնական դրամագլխի ողտադործումն արվելի բարձր է, քան Արևմուտքում և Ամերիկայում, ինչպես և դրա հետևանքով ավելի բարձր է մեր շատ էլեկտրոկայանների տեխնիկական ազրեզատներն ողտակար գործողություն կոնֆիցիենտը:

Որոհդային Միության տեխնիկական զարգացումը քաղաքական խորր բովանդակությամբ յի մի պրոցես է: Այստեղ է գտնվում յերկրում կապիտալիզմի մնա-

ցորդների դեմ վերջին և վճուական պայքար մղելու հիմնական բնագավառներից մեկը: Այդ գծով են վնասարարները դաժան և կատաղի հարձակում կատարել մեր դեմ: — Էլեկտրիֆիկացիայի պլանի կատարումը տապալելու փորձը, արտադրության համակենտրոնացման դեմ տարված պայքարը, մանր ու միջին ձևոնարկությունների ծավալման ձգտումը և զարգացման տեմպերի դեմ տարված պայքարը: Մյուս բեռնում պրոլետարիատի առաջավոր տարրերի ամենալայն խավերը պայքարի մեջ են մտնում տեխնիկայի համար և մարտական սյունյակներ են կազմում տեխնիկական ձակատում: Տնտեսության բոլոր ճյուղերում մենք ներկայումս ունենք յայն մասսայական ուղիոնալացման շարժում, բացառիկ հարուստ գյուտարարություն և բուռն պայքար նոր տեխնիկային տիրապետելու համար: Այստեղ տեխնիկական վերակառուցման պայքարի յեն յելում անալիսի ուժեր, վորոնց մասին կապիտալիզմը յերազել անգամ չի կարող: Կապիտալիզմը չեր կարող տեխնիկայի խնդիրները դուրս հանել յիր տեխնիկական ինտելիգենցիայի նեղ շրջանակներից: Մենք այդ գործում մոբիլիզացիայի յենք յենթարկում պրոլետարիատի հարյուր-հաղարավոր և միլիոնավոր առաջապահների փորձը: Յեվ հենց դրանում է կայանում մեր տեխնիկական զարգացման հսկայական արագություն յսկական գրավականը:

Բանվորների մասսայական ուղիոնալացման շարժումն ուղեկցվում է Միության բանվոր դասակարգի դեմքի, «Կերպարանքի» փոփոխումով: Մեզ մոտ, մեր աչքերի առաջ աճում է յիր ամբողջ ձևոնարկություն պլանն ստեղծող, ուղիոնալացման բարդ պրոցեսներին ակտիվորեն մասնակցող և տեխնիկական գյուտարար բանվորի տիպը, — սոցիալիստական բանվորի տիպը, վորը սպառազինված է տեխնիկայով և հանդիսանում է յիր ձևոնարկության տերը: Տեղի յե ունենում կապիտալիստական ուղիոնալացումն ուղեկցող պրոցեսի հակառակը: Այստեղ վորակի տեսակետից բանվորական մասսաները հավասարվում են: Վորակավորյալ բանվորն ավելի և ավելի յե փոխարինվում մեքենայական,

ինքնաշարժ և անվորակ բանվորով: Բանվորը «սղմվում» է կոնվեյերացումով, ձգտում է ստեղծվում ղեպի դիմադրել բանվորը, այն բանվորը, վորն ինքնաշարժ կերպով միենուն գործողութունն է կատարում: Յերկու հակադիր գործողութուններ, վորոնցում իր ամբողջ խորությունը արտահայտվում է տնտեսության սոցիալիստական և կապիտալիստական սխառմաների միջև յեղած տարբերությունը:

Տվյալ մոմենտում բացառիկ սրությամբ առաջագրվում է մեզ դեպի տեխնիկան չրջադարձ կատարելու խնդիրը: Գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման հետևանքով գյուղացու կողմից դեպի քաղաք զնալու պրոցեսի մեջ առաջացած խոշոր փոփոխություններն ստիպում են մեզ ամբողջ ուժով դարկ տալ արտադրությունն ռացիոնալացման, դրա ամենաարագ մեքենայացման և վերակառուցման: Տեխնիկական վերակառուցումն սկսում է ընդգրկել արտադրության բոլոր ճյուղերը, դա որակարգի խնդիր է դառնում շինարարության ամբողջ ճակատում: Տեխնիկան դառնում է ինդուստրացման թափը վորոշող հիմնական ողակը: «Մեզ քիչ բան է մնում, — ուսումնասիրել տեխնիկան, տիրապետել դիտություն: Յեւ յերբ մենք կատարենք այդ, ապա մենք այնպիսի տեմպեր — կունենանք, վորոնց մասին ներկայումս չենք համարձակվի մտածել անգամ» (Ստալին):

Այդ տեսակետից մոտենանք ձեռնարկությունների կուտակատաններին տվյալ չրջանում:

Կուտակադմակերպությունները պետք է գլխավորեն և կազմակերպեն առաջավոր բանվորների պայքարը տեխնիկական ճակատում: Առաջին հերթին դրանում պետք է կատարեն նրանց չրծադարձը դեպի տեխնիկան: Ընկ. Ստալինի յողունգը՝ «Յերեսով դեպի տեխնիկան», չպետք է հասկանալ հասարակ ձևով, տեխնիկական ուսուցման անհրաժեշտություն տեսակետից միայն: Տեխնիկական ուսուցումը պետք է ծավալվի հսկայական չափով, մինչև բանվորների և ղեկավար կադրերի ընդհանուր տեխնիկական ուսուցումը: Սակայն դրանով չպետք է սահմանափակել չրջադարձը դեպի տեխ-

նիկան: Տեխնիկան՝ դա դասակարգային պայքարի ճակատ է, դա «վերակառուցման չրջանում վորոշում է ամեն ինչ», և մոտեցումը դեպի տեխնիկան պետք է լինի քաղաքական, այլ վորչ թե նեղ մասկավարժական:

Կուտակադմակերպությունները պետք է իրենց ուղղորդության կենտրոնը դարձնեն դեպի այն տեխնիկական խնդիրները, վորոնք վճռական դեր են խաղում տվյալ ձեռնարկությունում, նրա ընթացիկ կյանքում և նրա հեռանկարային դարգացման խնդրում: Այդ տեսակետով նրանք պետք է վերադասավորեն իրենց աշխատանքների բովանդակությունը, տնտեսական մարմինների, արհմիությունների և սոցմրցման ու հարվածայնության ղեկավարումը, կադրերի ընտրումը և դաստիարակումը, ուժերի բաշխումը և կրթական աշխատանքները: Այն ժամանակ կապահովվի նրանց ղեկավար դերը տեխնիկական ճակատում, ինչպես և հնարավոր կլինի հսկայական չափով դարգացնել ու ծավալել առաջավոր բանվորների մասսայական շարժումը:

Վերցնենք յերկու բացառիկ ցայտուն որինակներ՝ նավթը և ամուխը:

Նավթն ամենից առաջ կատարեց հնդամյակը: Այդ բացառիկ հաջողությունը բացատրվում է նրանով, վոր կուտակեցական, արհմիութենական և տնտեսական մարմինները ժամանակին դրեցին լավագույն ամերիկյան ձևով նավթային արդյունաբերություն մեքենայացման և ռացիոնալացման խնդիրը: Բազմի և Գրոդնու կուտակադմակերպությունները տիրապետեցին նավթի տեխնիկային, դիմադարձ յեղան դեպի նավթային տնտեսության հիմնական խնդիրները, նավթի սոցիալիստական մեքենայացման և ռացիոնալացման գործին ներդրաւեցին բանվորների ամենալայն մասսաներին և այդ հիման վրա ունեցան այնպիսի հաջողություններ, վորոնցով մենք կարող ենք պարծենալ ամբողջ աշխարհի առաջ:

Ինչո՞ւմ են կայանում կուտակատարհմութենական և տնտեսական մարմինների աշխատանքները նավթահանքերում: Նավթի շահագործման կատարելագործված ձևերը (էլեկտրականացման յենթարկված նավթահան

գործիքներին անցնելը, կոմպրեսորային շահագործումը և գազալիֆտները), հարվածային փորելու վերացումը և ամերիկյան ձևով փորելու ծավալումը, իսկ հետո տուրքինային ձևը, նախվի վերամշակման բնագավառում կրեկինդ-պրոցեսի արմատացումը և այլն, — ահա թե ինչ ուղղութիւններ են մօրելիլցացիայի յենթարկելի Բագվի և Գրոզնու կուսակազմակերպութունները: Յեւ վերջերս կուս. — արհմիութենական և տնտեսական մարմինների ղեկավարութեամբ այդ խնդրի իրագործմանը հաղաբարձոր կոմունիստներ և տասնյակ հաղաբարձոր բանվորներ լծվեցին, — արդեն զբաղված եր նախ-թատնտեսութեան ամբողջ, չնայած վնասարարների կատարի ղեկավարութեան, վորոնք, ինչպէս հայտնի յե, իրենց հիմնական հարվածներից մեկը կենտրոնացրել եյին նախկին ձախտում:

Իսկ այժմ վերցնենք ածուխը: Կուսակցութեանը հսկայական ջանքեր ե գործադրում ամխային տնտեսութեանը մեքենայացման յենթարկելու համար: Առաջավոր բանվորները հերոսաբար պայքարում են ամխի ձախտում, մի շարք հանքերում կատարելով և զերակատարելով պլանը: Բանվորների և ինժեներատեխնիկական պերսոնալի իսկական մասնաշաղկապ տնտեսագործութեան պրոցեսում ղարբնում են ամխի տեխնիկական հեղափոխութեան ուղիները: Մինչև վերջերս այն համոզմունքն եր տիրում, վոր հնարավոր չե ամխային կոնվեյերի կիրառումը, վորովհետեւ մենք ալտոն ունենք աշխատավայրի և հանքերի տարածութեան մշտական փոփոխում (փոխադրման ճանապարհների յերկարութեանը): Կարտաշեվի և Կասառլովի մեթոդները, լրացված Լիբխարդտի և ապա մի շարք ինժեներների և բանվորների կողմից, միանգամայն վոչնչացնում են այդ պահպանողականութեանը և մեր ձեռքը տալիս Դոնբասի ամենաարագ բարձրացման բանալին: Յեթե ներկայումս Դոնբասում քանդող մեքենաները մի քանի տնդամ ալեի քիչ ածուխ են տալիս, քան Ամերիկայում, ապա կիրառելով Կարտաշեվի և Կասառլովի մեթոդները, մենք քանդող մեքենաների ոգտագործման տեսա-

կետից միանգամից կկանգնենք կապիտալիզմի առաջավոր յերկրների մակարդակի վրա:

Յեւ, չնայած այդ բոլորին, ահա արդեն մի ամբողջ կիսամյակ ե, վոր Դոնբասը մեծ հետամտացութեամբ ե ընթանում: Ինչն ե դրա պատճառը: Գլխավորն այն ե, վոր ամխային տնտեսութեան տեխնիկական ձախտումը բացակայում եր իսկական ղեկավարութեանը: Կուսակազմակերպութեանը ըստ յեութեան կտրված եյին և աչքաթող եյին անում ամխային տնտեսութեան տեխնիկական ղեկավարութեան կենտրոնական խնդիրները: Մեքենայացումն անց եր կացվում առանց համապատասխան կադրեր պատրաստելու, առանց բավարար չափով կազմակերպելու տեխնիկական նախապատրաստումը և առանց յուլթական-տեխնիկական բավարար մատակարարման: Ամխի արտադրութեան դանդան պրոցեսների մեքենայացումն ընթանում եր անհամաարաչափ: Որինակ, չատուկ յեռամսկիում մեքենայացված արտադրութեանը կազմում եր ընդհանուր արտադրութեան 63,2%-ը, մեքենայացված փոխադրութեանն ընդամենը — 5,9%-ը, իսկ մեքենայացված գրուկի բարձումը — 2,3%-ը: Կարտաշեվի և Լիբխարդտի մեթոդներն իրենց ամբողջ կոնկրետութեամբ պարզաբանված չեն մասնաների առաջ, այդ մեթոդների դեմ պահպանողական տարրերի մղած պայքարը բավարար հակահարված չի ստացել կուսակազմակերպութեանների կողմից, մի շարք դեպքերում այդ մեթոդները գործնականում կիրառվել են քաղաքացիաբար, վորը բացասական հետեանքներ ե ունեցել: Բանվորների մի շարք արժեքավոր գյուտերը (Գերլիկի, Մուխինի, Յեւլիֆանցեվի և այլն), վորոնք արտադրական հսկայական արդյունքներ են տալիս, վորոչ տեղերում սվիններով եյին դիմավորվում: Չեռքի արտադրութեան ուղիներն ալցումը բավարար յեռանդով չեր անցկացված, և բաղմաթիվ ղեպքերում վորակալ հանքափորերին մեքենայացված հանքերում վոչ-վորակալ աշխատանքի եյին փոխադրում: Իսկ կուսակազմակերպութեանները մի շարք դեպքերում աչքաթող են արել այդ, գտնելով, վոր իրենց խնդիրներն սպառվում են արտադրութեան

մասին ընդհանուր բռնաձևեր հանելով միայն: Նրանք
չեն զլիափորել Դոնբասի տեխնիկական հեղափոխու-
թյան համար մասսաների մարտական շարժումը, հետ
են մնացել զրանից և մի շարք դեպքերում հնացել են
այդ շարժման պոչից: Այստեղից ել՝ «ամբողջ վորա-
կը»: Այստեղից ե ըզխում Դոնբասի խորը հետամնացու-
թյան պատճառները:

Յերեսով դեպի տեխնիկական դառնալու խնդրում
նավթը և ածուխը հակադիր բեկոններում են դտնվում:
Բերենք մի որինակ, Մոսկվայի «Մուրճ և Մանգաղ»
գործարանը, վորը բաղադրություն կամ բևեռ չի
հանդիսանում, այլ մի ընդհանուր կարգի որինակ է:
Այստեղ կուսկադմակերպությունը ժամանակին մոբիլի-
զացիայի յե յենթարկել մասսաներին տեխնիկային տի-
րապետելու պայքարում: Նա վերակադմել է գործարա-
նում ուսուցման ամբողջ գրույթը, տեխնիկական ժամ
մտցնելով քաղաքական և ընդհանուր կրթական ուսուց-
ման բոլոր ողակներում: Գործարանում դանազան մաս-
նագիտությունների վերաբերմամբ կադմակերպված են
մի շարք տեխնիկական խմբակներ, ցեխերում կադմա-
կերպված են բրիգադներ, վորոնք ուսումնասիրում են
արտագրություն տեխնիկայի հարցերը, պարապուրդնե-
թի պատճառները և այլն: «Մուրճ և Մանգաղ» գործու-
թանն արագ կերպով կոմբինատ-դպրոց է կառուցում և
ամբողջ գործարանը ձևոնարկություն—ՌՈՒՀ—ի յե վե-
րածում:

Յեվ համենայն դեպս, այդ բոլոր նվաճումներով
հանդերձ, մենք չենք կարող հավաստել, վոր գործարա-
նում իսկական չրջադարձ է կատարված դեպի տեխնի-
կան: Կուսկադմակերպությունների կողմից հաճախակի
աչբաթող են արվում խոչորագույն տեխնիկական խր-
դիրները: Նա իր ամբողջ հասակով չի առաժառուկ կա-
տարյադործված սարքավորման յուրաքման խնդիրնե-
րը, մի շարք դեպքերում ընդհուպ չի մոտեցել արտա-
գրության թերությունների վերացման:

Գործարանում կատարվում է մեծակառուցում, մի
շարք խոչոր ցեխերը յենթարկվում են հիմնական շինա-
բարություն, այդ գործի համար 11 միլիոնից ավելի

գումար է ծախսվում (գլանային, պողպատալարային,
թերթազլանային և կանատային ցեխերի վերակառու-
ցումը, ինչպես և կալիբրային և մոդելային նոր ցեխերի
կառուցումը): Սակայն մարտենովյան ցեխում, վորն
ընդարձակվող ցեխերին հումույթ է մատակարարում,
չի անցկացվում այն աստիճանի վերակառուցում, ինչ-
պիսին զրանից կախված ցեխերում է անցկացվում:
Արդյունքը լինում է այն, վոր զլանային ցեխի պահան-
ջը հավասար է 185—190 հազ. տոնն ձուլածո—հումույ-
թի, իսկ մարտենովյան ցեխը տալիս է ընդամենը
145—150 հազ. տոնն: Գործարանի վարչությունն
ստիպված էր զլանային ցեխի համար ձուլածոյի պահաս
մնացած մասը ճարել զրսից, վորն անդրադարձավ գոր-
ծարանի ամբողջ արտագրության վրա: Իսկ կուսկադ-
մակերպությունները ժամանակին միջոցներ ձեռք չեն
առել այդ անորմալ գրությունը վերացնելու համար:

Մի այլ փաստ: Մամուլի ցեխում զրված է Գերմա-
նիայում գնված և միանգամայն սարքավորված «կայ-
դեր» դադգյահճը՝ սառը դրույթամբ բոլտեր պատրաս-
տելու համար: Այդ դադգյահճը կարող է փոխարինել
ներկայումս աշխատող չորս դադգյահճների, վորոնք
բոլտեր են պատրաստում: Բայց դա չի ոգտագործվում:
Վոչ վոք չի կարող աշխատել այդ դադգյահճի վրա:
Մինչդեռ նման դադգյահճները փառավոր կերպով ոգ-
տագործվում են Դնեպրոպետրովսկու մետաղաձուլա-
կան գործարաններում:

Յեվս մի փաստ: Գլանային ցեխում կառուցված է
դանակ (միայն կառուցելը 20 հազ. ուուրլի արժե) սա-
ռը դրույթամբ մետաղներ կտրելու համար, իսկ ցեխում
հարկավոր է տաք դրույթամբ մետաղներ կտրող դա-
նակ: Արդեն յեղիու տարի յե, ինչ չի ոգտագործվում
այդ դանակը: Այդ նույն ցեխում առաջ յերեք գլանա-
յին դադգյահճներն սպասարկվում էյին յերեք մեքենա-
ներով: Անց են կացնում «ոացիոնայացում», — և յերեք
դադգյահճներին տրվում է մեկ ուժեղ մեքենա: Սակայն
այդ մեքենան միչտ ել չի կարողանում սպասարկել յե-
րեք դադգյահճներին: Հետևանքը լինում է պարա-
պուրդներ, և ցեխը չի կարողանում կատարել իր արտա-
գրական ծրագրերը:

Ինքնաշարժ ռեզիստենսիան պարզապես ցույց են տալիս, թե ինչու՞մ պետք է կայանա մեր ձեռնարկություններում կուսակազմակերպությունների շրջադարձը դեպի տեխնիկան: Նյանմ պետք է ընդհուպ և կոնկրետ մոտենան այն բոլոր տեխնիկական խնդիրներին, վոյսեֆ Կոնադին նշանակալուծություն են հանում սովյալ մշտնի, սովյալ ձեռնարկության համար: Ածխային արտադրության բոլոր պրոցեսների մեքենայացումը (կարելի, գլորելը, փոխադրելը, բեռնելը) և նրա ձեռքի արտադրության ռացիոնալացումը, ձուլող ցեխերի մեքենայացումը, գործի ճիշտ կազմակերպումը և մեղադատության վառարաններում աշխատանքի նորմալ կարգապահությունը, նավթի ճակատում փորելն ամերիկյան արագության հասցենը և նավթամշակման արդյունաբերության լայն զարգացումը, էլեկտրատնտեսությունում էլեկտրակառուցումների կոնֆրիցիենտի գրություն (կոսինուս ֆի) ավելացումը և այլն, — ահա թե ինչ խորհրդերն են վրա պետք է կենտրոնացվի կուսակազմակերպությունների ուղղությունը:

Դրան համապատասխան անհրաժեշտ է պատրաստել և բնորոշ կարգեր: Ժամանակ է վերացնել այն դրությունը, յերբ արտադրության տեխնիկան իմանալը պարտագիր էի համարվում կուսաշխատակիցների համար, յերբ ձեռնարկության ղեկավար կուսակերպության 50—75 տոկոսը չափազանց քիչ և անգամ ամենևին ծանոթ էի սովյալ արտադրության տեխնիկային, յերբ կուսաշխատակիցներն անդադար գործարանից գործարան, մի արտադրությունից մյուս արտադրություն են «հոսում» (գործարանների բլիժների քարտուղարների աշխատանքի միջին տեղությունը 6 ամսից պակաս է): Անհրաժեշտ է հետադադար կուսաշխատակիցների կազմը բնորոշել և վերապատրաստելու գործում քաղաքական պատրաստակալության հիմնական խնդրի հետ միասին հաշվի առնել նաև նրանց տեխնիկական գիտնականությունը, արտադրության, նրա զարգացման հեռանկարները և այդ հեռանկարների կենսագործման ուղիներն իմանալը: Կուսակցական ուժերի բաշխման գործում կազմակերպությունները պետք է առաջին հերթին

ինչն են արտադրության ռացիոնալացման ու վերակառուցման ապահովման և նոր տեխնիկան տիրապետելու խնդիրներին: Կուսակազմակերպությունները, այնուհետև, պետք է առաջադրեն կոմունիստների և վոյսեֆ Կոնադիական մասսայի արտադրական-տեխնիկական դաստիարակման խնդիրը, մասնավորապես, նրանց հետ միասին պետք է մշակեն սովյալ ճշգրիտ կամ սովյալ ձեռնարկության վերակառուցման արժանատի խնդիրները: Կուսակազմակերպությունները՝ կոմունիստների ամբողջ մասսայի առաջատար դերի պետք է հասնեն տեխնիկական ճակատում:

Կուսակազմակերպությունները ձեռնարկություններում վերակառուցելով իրենց աշխատանքները, պետք է դիտարկեն արտադրության ռացիոնալացման և տեխնիկային տիրապետելու համար առաջավոր բանվորների մասսայական շարժումը: Կուսակազմակերպությունները պետք է ձգտեն ելլ ավելի լայն և ինտենսիվ ընդարձակելու այդ շարժումը: Սոցիալիզմն ու հարվածայնությունը դրանով իսկ պետք է բարձրացնել ավելի նոր, ավելի բարձր ստորիմանի, վորի վրա դրանց ավելի բարձր ձևերը — հանդիպական արդիինայանը, պրոպագանդատիվային խմբակները, միջանցիկ բրիգադները և այլն — իսկական մասսայական բնույթ կստանան:

Սա՛ պետք է լինի կուսակազմակերպությունների կողմից յերեսով դեպի տեխնիկան դառնալու ուղին:

ՍՄԲՈՂՋ ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱՅԻ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄԸ
ՅԵՎ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԴԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Խորհրդային Միության ինդուստրացման արագ տեմպն արտահայտվում է բանվոր դասակարգի մեջ յեղած բազմաթիվ և հսկայական թափի պրոցեսներով: Մասսայական ռացիոնալացման շարժումը, վորի մասին մենք խոսեցինք նախորդ հատվածներում, այդ պրոցեսներին մեկն է հանդիսանում միայն: Այժմ ամբողջապես բնենք այդ պրոցեսը:

Ամենից առաջ զգալիորեն փոխվում է բանվորական մասսայի կազմը և ստիուկությունը: Բանվոր դասակար-

գր Բանակապետ աճում է հսկայական չափերով: Միայն 1930 թ. արդյունաբերության մեջ 750 հազար նոր բանվոր է ներհոսել: 1931 թ. արտադրության մեջ պետք է ներգրավվեն 2 միլիոն բանվոր և ծառայողներ, վորից 1,3 միլ. բանվորներ:

Վորոշ չափով փոխվում է բանվորական ուժի հավաքման բազան: Արդյունաբերությանը բանվորական ուժ մատակարարելու գործում գլուղում մենատնտեսներին զուգընթաց սկսում են ավելի և ավելի մեծ դեր խաղալ կոլտնտեսականները— «գյուղում խորհրդային իշխանության այդ իսկական և ամուր հենարանը»: Արտադրության մեջ ներգրավվում են բանվորների ընտանիքների հարյուր—հազարավոր անդամներ, այսինքն՝ այնպիսի անձինք, վորոնք իրենց սոցիալական դրությունից ավելի մոտիկ են պրոլետարիատին: Որինակ՝ նւեբայինան, 1931 թ. ունենալով 600 հազարից ավելի նոր բանվորների պահանջ, նախատեսել է արդյունաբերության մեջ ներգրավել բանվորների ընտանիքների 200 հազար անդամներ: Ամբողջ Միության մեջ նախատեսվում է 1931 թ. արտադրության մեջ ներգրավել բանվորների 800 հազար կին: Այսպիսով, սոցիալապես զգալիորեն լավանում է բանվորական ուժի մատակարարման բազան:

Միաժամանակ տեղի յե ունենում բանվոր դասակարգի վորակական փափախման պրոցեսը: Արդյունաբերության տեխնիկական վերակառուցումը, նոր տեխնիկայի յուրացումն ու զարգացումը, ծախսերի և տեխնիկական մակարդակով համաշխարհային մասշտաբի հսկաների կառուցումը, — այս բոլորը բնականաբար ուղեկցվում են մեր բանվորների տեխնիկական վերափոխման, այսպես ասած՝ տեխնիկական «ուսկոնստրուկցիայի» պրոցեսներով: Այլևի յե անցյալին մատնվում տեխնիկական թույլ դարգացած, կապիտալով և յեռանդով թույլ սպառապինված, ցածր և կապիտալիստական յերկրներից չափազանց հետամնաց աշխատանքի արտագրողականություն ունեցող բանվորի տիպը: Բավական է հիշատակել, վոր վերջին յերեք տարում բանվորների կապիտալապինումը բարձրացել է 40%, իսկ յեռանդա-

ղնումն այդ ժամանակամիջոցում բարձրացել է ավելի շատ— 44%: Բանվորների տեխնիկական սպառազինումն ընթանում է շարունակ արագանալով, — հնդամակի առաջին տարում նախատեսված է 2—3%-ից մինչև 26—29% վերջին տարում: Դրա հետ միասին բանվորների տեխնիկական սպառազինման աճումն ընթանում է բանվոր դասակարգի ներսում ներկայումս կատարվող կարեւորագույն պրոցեսների— սոցմրցման և հարվածայնության Փոնի վրա, վորոնց մեջ իրենց արտահայտությունն են գտնում բանվոր դասակարգի հսկայական արտադրական ակտիվությունը և ենտուղիադմր: Այսպիսով աճում է տեխնիկապես և հասարակականորեն յոքը զարգացած բանվորի տիպը, վորը «գիտության և կապիտալիստական տեխնիկայի վերջին յոսքը» միացնում է «սոցիալիզմի կառուցման կոմունիստական մեթոդի» հիման վրա նոր ձևի աշխատանքի հետ, — աշխատանքի նոր սոցիալիստական կազմակերպման կրողի տիպը:

Բանվոր դասակարգի աճման կենտրոնացած արտահայտությունը հանդիսանում է նրա Բաղաժական գիտակցության և ակտիվության հսկայական բարձրացումը: Այդ առթիվ որինակներ բերելը միանգամայն ավելորդ է: Նրանք ստեղծում են մեր առորյա աշխատանքների ամբողջ Փոնը, նրանք ընկած են Միության սոցիալիստական շինարարության հսկայական հաջողությունների հիմքում: Կանդ առնենք միայն մի որինակ— պրոլետարիատի ավանդարդը հանդիսացող կուսակցության աճման վրա: Վերջին յերկու տարվա ընթացքում կուսակցության մեջ մտել են 800 հազար արտադրական բանվորներ, այսինքն՝ մոտավորապես այնքան, վորքան կար կուսակցության մեջ 1929 թ. հունվարի 1-ին: Կուսակցության աճման տեմպը, յ հաշիվ առաջավոր բանվորների, դերագանցում է Միության բանվոր դասակարգի աճման տեմպին, չնայած վերջինիս փոթորկալից ընույթին: Յեւ դրա հետ միասին կուսակցության մեջ մտնում են բանվոր դասակարգի յորք լավագույն տարրերը՝ կադրային բանվորները, գլխավորապես առաջավոր հարվածայինները և հասարակա-

կան աշխատանքների լծվածները: Կուսակցութեան ա-
ճումը կատարվում է ի հաշիվ հիմնական կորիզի՝ խո-
շոր ձեռնարկութունների բանվորների, «պրոլետարիա-
տի այդ ամբողջների», վորոնցով վերջերս անշեղորեն և
արագ կերպով աճում է կուսակցական խավը: Այդ տղա-
յակները թվական արտահայտութեամբ պարզորեն ցույց
են տալիս, թե ինչպես է աճում Միութեան բանվոր
դասակարգի, արդեն կազմակերպված պրոլետարական
ավանգարդի չափերում գտնված $\frac{1}{3}$ մասի քաղաքա-
կան ակտիվութիւնն ու գիտակցութիւնը:

Բանվոր դասակարգի ներսում տեղի ունեցող հիշ-
ված բոլոր պրոցեսները կատարվում են հակասու-
թիւններով և իրենց զարգացման դիալեկտիկան ունեն:
Դա իր արտահայտութիւնն է գտնում մի շարք դժվար-
ութիւնների մեջ, վորոնցով ուղեկցվում են հիշատակ-
ված պրոցեսները: Վերջները բանվոր դասակարգի աճ-
ման և կազմի լավացման պրոցեսը: Դա 1930 թ. ընթա-
ցել է և ներկայումս ել ընթանում է բավականին մեծ
դժվարութիւններով—բանվորական ուժի զգալի պա-
կասութեամբ և բանվորական կադրերի խոշոր հոսունու-
թեամբ: Դրանում իր արտահայտութիւնն է գտնում
այն հանգամանքը, վոր, ինչպես ասացինք, կոլեկտի-
վացման յենթարկվող գյուղն ամբողջ ամբողջ է բռնում իր
արտադնացներին, քան առաջ եր: Մյուս կողմից,
դեռևս բավարար չափով զարգացած չե պրոլետարիա-
տին մոտիկ քաղաքային խավերից բանվորական մաս-
սաներ համարելու գործը: Այս բոլոր գործադրու-
թեան վերացման պայմաններում սրում են բանվորական
հարցը, դրա լուծման խնդրում հիշատակված դժվար-
ութիւններն են առաջացնում:

Նույն դրութիւնն է տիրում նաև բանվորական
մասսաների վորակական վերափոխման պրոցեսում:
Միութեան բանվոր դասակարգն ընդհանուր առմամբ
բարձրացնում է իր հասարակական, կրթական և տեխ-
նիկական մակարդակը և հիմնականորեն փոխում է աշ-
խատանքի կազմակերպման ձևերը: Դրա հետ միասին
մենք առանձին ճյուղերում (որինակ՝ ածուխ, մետաղի
արդյունաբերութիւն, տրանսպորտ) ականատես ենք

լինում աշխարհացիայլինայի խախտման— մեր ձեռնար-
կութիւններում աշխատանքի սոցիալիստական կազմա-
կերպման դեմ մանր—բուրժուական տարրերի մղած
սլաքարի այդ ցայտուն արտահայտութեան:

Կամ ել վերջները նոր տեխնիկային տիրապետելու
դժվարութիւնները: Մենք յերբմն այդ բնագավառում
հանդիպում ենք իսկական «մանկական հիվանդու-
թեան»: Մեր կառուցվող հսկանքը հաճախ ապրում են
մի ամբողջ տանջալից «ծննդաբերութեան չըջան», յերբ
նրանք դանդաղորեն և բավականին դժվարութեամբ
վորքի յեն կանգնում վորպես գործող ձեռնարկու-
թիւններ: Դա նոր տեխնիկայի յուրացման, Միութեան
բանվորական մասսաների տեխնիկական վերափոխման
դժվարութիւնների բացահայտ արտահայտութիւնն է:

Նույնը տեսնում ենք նաև քաղաքական բնագավա-
ռում: Հսկայական չափով աճում է Միութեան բանվոր
դասակարգի քաղաքական ակտիվութիւնը: Իսկ դրա
հետ միասին այստեղ ևս հաճախ «մեռածը, հնացածը
կպչում և բռնում է նորին», արգելք հանդիսանում և
տեղ—տեղ կատաղի դիմադրութիւն է ցույց տալիս:
Մեր ձեռնարկութիւններում այժմս ել դեռ ունենք մի-
ջին հաշիվով 1—2 տուկոս խցկված ոտար և դասակար-
դայնորեն մեզ թշնամի տարրեր: Բացի դրանից, մեր
ձեռնարկութիւններում ունենք միայն վերջերս դյու-
զից յեկեղ բանվորների բավականին մեծ խավ, վորոնք
դեռևս բավականին կայուն չեն և չեն յեփվել գործա-
բանային կաթսայում, ինչպես և հաճախ սերտորեն
կապված են իրենց մանր—բուրժուական տնտեսութիւն-
ների հետ: Դրանք կաղմում են բանվորական մասսայի
մոտավորապես $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{5}$ մասը: Այստեղ բավականաչափ
ակնհայտ է բանվորական միջավայրում յեղած բոլոր
տեսակի տատանումների և վարանումների սոցիալական
արմատները:

Այսպիսով, նաև քաղաքականապես ձեռնարկու-
թիւնները միանգամայն միատեսակ չեն և ազատ չեն
դժվարութիւններից ու հակասութիւններից: Այստեղ
ևս իրեն դասակարգային «հյուսվածքը» կա: Այստեղ
ևս գոյութիւն ունեն դասակարգային սլաքարի տար-

բեր և դասակարգային ճակատ ե փոփոխում: Բանփորական մասսայում յեղած մի բուռը դասակարգայնորեն թշնամի տարրեր փորձեր են կատարում պայքարել աշխատանքի կարգապահութեան դեմ, պայքարել հարկաժանութեան և սոցմրցման տապալման ու աղափաղման, ռացիոնալացման և վերակառուցման տապալման, ինչպես և աշխատանքի սոցիալիստական կազմակերպման դործը դանդաղեցնելու և քայքայելու համար: Այդ տարրերը պայքարում են անկախուն և տատանվող խավերին նվաճելու համար, այդ նպատակով փորձում են ողտադործել նրանց մանր-բուրժուական նախապաշարումներն ու հետամնացութունը, ամեն կերպ ողտադործում են առաջագած դժվարութիւնները: Մենք ամենեւին չպետք ե մոռանանք մեր ձեռնարկութիւններում յեղած այդ քաղաքական «հլուսվածքի» մասին, չնայած ընդհանուր առմամբ բանվորական մասսաների քաղաքական հսկայական աճմանը:

Սակայն բանվոր դասակարգի ներսում կատարվող հիշված պրոցեսներն ինչպիսի խնդիրներ են առաջադրում կուսկազմակերպութիւններին ձեռնարկութիւններում: Այստեղ ամենագլխավորը՝ դա կուսակցութեան 16-րդ համագումարի կողմից ամբողջ բանվորական մասսայի դասակարգային դաստիարակման և միավորման մասին առաջադրված խնդիրն ե, — «Առաջավոր խավերը պետք ե հետամնաց խավերին սովորեցնեն սոցիալիստական ձևով աշխատել...» (16-րդ կուսհամագումարին ընկ. Կազանովիչի տված զեկուցումից): Բանվորական մասսաներում կատարվող հսկայական դրական պրոցեսներն այդ խնդիրներն իրականացնելու կատարյալ հնարավորութիւն են տալիս: Իսկ այդ պրոցեսների դժվարութիւնները և հակասութիւնները պետք ե վերացնել բարձրեկոտն խնդիրները պարզորեն դնելու և դրանք յեռանդով լուծելու միջոցով:

1. Կուսկազմակերպութիւնները ձեռնարկութիւններում պետք ե սոցմրցման և հարվածայնութեան մեջ ամբողջ ուժով յերևան հանեն այն մոմենտները, վորոնք ընկ. Ստալինը հստակապես ընդգծեց բանվոր դասակարգի այդ շարժման մեջ, ասելով — «... սոցմրցման

սկզբունքը՝ դա առաջավոր բանվորների կողմից հետամնացներին ոգնութեան դալն ե՝ ընդհանուր վերելքին հասնելու համար»: Մենք արդեն այդ ուղղութեամբ սոցմրցման բաղժաթիվ ձևեր ունենք. հասարակական բուրժուրը, հետամնաց բանվորների նկատմամբ առաջավոր ենաուղիստների շեփութիւնը, բրիգադներում նոր բանվորներին հին կադրային բանվորներին կցելը և այլն: Իայց և այնպես հետամնաց խավերը դեռևս թույլ են մասնակցում սոցմրցմանն ու հարվածայնութեանը: Շատ ձեռնարկութիւններում բանվորների կողմի մինչև 30—40 տոկոսը դուրս են գտնվում այդ մեծ շարժումից: Անհրաժեշտ ե ամենուրեք լայնորեն ծավալել սոցմրցման ու հարվածայնութեան այդ բոլոր ձևերը և դրա հիման վրա սոցմրցումը բարձրացնել նոր և ավելի բարձր աստիճանի: Սոցմրցումը պետք ե ընդգրկի բանվորների վողջ մասսան, դասակարգայնորեն դաստիարակելով և կամայաբերելով նրանց: Դրա համար սոցմրցումը զարգանալով պետք ե վերածվի զանազան ձևերի մի ամբողջ սխառեմի, վորոնցից յուրաքանչյուրը պետք ե առանձին ձևով մոտենա բանվորական մասսայի զանազան խավերին: Սոցմրցման և հարվածայնութեան այդ բաղժաթիվ ձևերի բովանդակութեանը պետք ե համապատասխանի բանվորական մասսաների բաղժաթիվ կազմին, պետք ե յուրաքանչյուր դեպքում ընդգծի արտադրական աշխատանքների զանազան մոմենտները, — աշխատանքի կարգապահութեան ամրացման ամենապարզ խնդիրներից մինչև ամենաբարդ ռացիոնալացման ձեռնարկումները: Հենց այդ հիման վրա պետք ե աստիճանաբար իրականացվի բանվորական ամբողջ մասսային սոցմրցման ստորին ձևերից մինչև ամենաբարձր ձևերի, ամենապարզից ամենաբարդ ձևերի փոխադրումը:

Լավագույն ձեռնարկութիւններն արդեն շարժումներ են կատարում այդ ուղղութեամբ: Վորոպես որինակ վերցնենք «Կրասնի Տրեուգոլնիկի» փորձը: Կուսկազմակերպութիւնն այստեղ բացառիկ հետաքրքիր աշխատանք ե կատարել ներարդյունաբերական միջոցների մոբիլիզացիայի դործում բանվորական վողջ մասսային

ներգրավելու համար: Կամպանիայի կմախքը հանդի-
սանում է յին բանվոր-սլանավիկները, մասնաշաղկան
ռացիոնալացման շարժման մասնակիցները, լավադուլն
արտադրողները՝ հարվածաշինները, ռացիոնալիզա-
տորները և գյուտարարները հավաքվածները: Կամ-
պանիայի ընթացքում, իրենց՝ բանվորների գնահատա-
կանով, նրանք դառել էին մասսաների իսկական կազ-
մակերպիչները՝ բոլոր տեսակի մանր ու խոշոր արտա-
դրական թերությունների դեմ պայքարելու գործում:
Ահա ձեզ, որինակ, կրկնակոչիկի գործարանի 16-րդ ար-
հեստանոցի սլանավիկի. աշխատանքը: Այստեղ բան-
վոր-սլանավիկը հետևում է, վորպեսզի իր ժամանա-
կին և լրիվ կերպով նյութեր մատակարարվի արտա-
դրությանը (16-րդ արհեստանոցին մատակարարում են
միջանի ցեխեր): Յերբ աշխատանքի սկզբին պարզվում
է, վոր նյութերի կոմպլեկտը լրիվ չէ, ապա բանվոր-
սլանավիկն անմիջապես կապվում է (վարչության
հետ միասին) մատակարարող ցեխերի վարչություն-
ների և սլանավիկների հետ ու լրիվ նյութեր է ստա-
նում: Ապահովելով նյութերի մատակարարումը, բան-
վոր-սլանավիկը ձեռնարկում է արտադրական պրոցես-
ների հաշվառման, ձգտելով, վորպեսզի արտադրվի
պահանջված քանակության կրկնակոչիկներ: Հաջի
յե՛ն առնվում ամենափոքր պարագուրդները, առանձին
աշխատակիցների ամենաշնչին թերացումները՝ կոն-
վեյերի ամբողջ կոլեկտիվի հետ միասին, ինչպես և
ժամանակին փոխադրական միջոցներ տալով՝ արհես-
տանոցից պատրաստի սպրանքներն ուղարկելու հա-
մար: Այնուհետև բանվոր-սլանավիկը պայքարում է
արտադրանքի վորակի համար, նա ուշի-ուշով հետե-
վում է խտանքի ամենափոքր պատճառներին և ջանում
է վերացնել դրանք:

Ռացիոնալացման աշխատանքներին գուղընթաց
գործարանում տեղի յե ունենում աշխատավորների
ինքնաստուգումը: Հաջի յե առնվում յուրաքանչյուր
բանվորի սոցիալական դեմքը, վորն ողնում է կղզիացե-
լու հակադեր տարբերին, ներգործելու հետամնացների
վրա, ներգրավելով նրանց հարվածաշինության ընդհա-

նուր հունի մեջ: Ամբողջ աշխատանքը տարվում է հա-
սարակական ուղիով. դրա կենտրոնը հանդիսանում են
արտադրական բրիգադները խմբակային և արտադրա-
կան խորհրդակցությունները: Հետևանք լինում է այն,
վոր հետամնաց բանվորները մասնաշաղկանորեն լծվում
են սոցմրցման: Սա հանդիսանում է կատարման այն
ցայտուն որինակը, վորի մասին ընկ. Կադանովին ա-
ռաց 16-րդ կուսհամագումարում. «Առաջավոր հարվա-
ծային բանվորները չպետք է պարփակվեն իրենց մեջ,
այլ սլիտի լինեն այն ավանգարդը, վորը պետք է վե-
րածակի, վերադաստիարակի և սոցիալիստական շի-
նարարության մասնակից դարձնի այն հետամնաց խա-
վերին, վորոնք դեռևս լավ չեն մասնակցում, վորոնք ար-
տադրությանը խորթ աչքով են նայում, վորոնք դեռևս
չեն գիտակցում իրենց դասակարգային շահերը, վորոնք
հաճախ դասակարգային շահերը փոխարինում են ցե-
խային շահերով»:

«Կրասնի արեուգոլնիկի» փորձը պետք է լայնորեն
ընդորինակվի Միության բոլոր ձեռնարկությունների
կողմից:

Սոցմրցումն ու հարվածաշինությունը պետք է ընդ-
գրկեն բանվորների ամբողջ մասսան և դառնան «պրո-
լետարական մասսաների դասակարգային դաստիարակ-
ման իսկական դպրոցները» (կուսակցության 16-րդ
համագումարը): 1931 թիվը պետք է միճական առաջ-
խաղանքում ստեղծի այդ բնագավառում:

2. Սոցմրցմամբ ու հարվածաշինությամբ բանվոր-
ների վողջ մասսաներին ընդգրկելու հաջողության հա-
մար պահանջվում է, վորպեսզի արտադրության մեջ
յուրաքանչյուր բանվոր իր պարգորոշ տեղն ունենա:
Մեքենաների, դադգյահների համար ճիշտ կոնկրետ
նորմա ու պատվերներ (задания) չլինելու պայ-
մաններում չեն կարող կայուն հիմքեր լինել հարվածա-
յին շարժման համար: Արտադրության անկազմակերպ-
վածությունը և վատ դրվածքը կազմալուծում ու փո-
շիացնում են բանվորական մասսաների յեռանդը և
ակտիվությունը:

Մեր ձեռնարկություններում միայն հիմա յե

սկսվում ծաղալվել դիմադրկության դեմ պայքարը։ Առայժմ գործը դժվարությամբ է առաջ դնում։ Մինչդեռ դրուժյունն այդ անպարկղում անհանդուրժելի յե։ Իսկական է հիշատակել, վոր մինչեւ այժմս ել ձեռնարկություններում նկատվում է քանկութեալան ուժի հսկայական ֆերքին հասունութիւն։ Բանմորներն փոխադրությունը և տեղափոխվելն այնպիսի մասսայական բնույթ է կրում, անընդհատ ու ամենա հաճախ կազմակերպված են այնպես քառասյին և խառնաշփոթ («սահունների» սիստեմը), վոր հատուկ հետադրումն տվյալներով բանվորների ներքին հոսունությունը տեղտեղ հասնում է նրանց կազմի 50 տոկոսին մի ամսում, իսկ 2 ամսում՝ 100 տոկոսին։ Նման պայմաններում ինչպիսի իսկական հարվածայնություն պիտի լինի։ Անհրաժեշտ է անմիջապես վերջ տալ նման դրության։ Անհրաժեշտ է վողջունել Դոնբասի № 8 հանքի բանվորներին և տեխնիկական կազմի նախաձեռնությունը, վորոնք լեռնագործային մասսաներին ուղղած իրենց դիմումի մեջ հայտարարել են, վոր մեխանիզմների դիմադրկումը հանդիսանում է նրանց վատ աշխատանքների հիմնական պատճառներից մեկը, վոր մեքենավարները պետք է պատասխանատու լինեն իրենց հանձնարարված մեխանիզմների համար։ Անհրաժեշտ է ամենուրեք ձեռնարկություններում վերացնել դիմադրկությունը, ձգտելով բանվորներին ամբացնելու վորոշ դադաշահների, կոնվեյերների, մուրճների և այլ բանվորական տեղերի։

Նույնը նաև աշխատանքի տեխնիկական չափավորման հարցերի նկատմամբ։ Չափադանց հազվադեպ են դեռևս այնպիսի դրական որինակներ, յերբ իսկապես չափավորման ապարատն ամրապնդված է և վայելում է բանվորների համակրանքը։ Այդ մարմինները մեծ մասամբ գտնվում են մոռացված դրության մեջ, վորի հետևանքով աշխատանքի չափավորման խնդրում մեր ձեռնարկություններում հաճախ անմտություն է անկազմակերպվածություն է առաջանում։ Մի դրական որինակ բերենք աշխատանքի չափավորման գործի վերականգնության մասին և այս որինակով ցույց տանք,

թե այդ բնագավառում ինչպիսի հսկայական միջոցներ կան թագնված։ «Մուրճ և Մանդաղ» գործարանի ֆասոնաձուլական ցեխը գործարանի հիմնական ցեխերից մեկն է։ Այստեղ տեխնիկական չափավորումը մի շարք աստիճաններ է անցել։ Յերկար ժամանակ «Մուրճ և Մանդաղ» գործարանում, ինչպես և մեր շատ ձեռնարկություններում գոյություն ունեյրն այսպես ասած փորձնական նորմաներ։ Այդ նորմաները յերկար ժամանակ մնում էյին անփոփոխ, չնայած արտադրության սրոցեսների կատարյալ վերակազմության։ Հասկանալի յե, վոր այդ դրությունը մի շարք դժվարությունների կառաջացներ, այն է՝ առաջացան «ձեռնտու» և «լոչ-ձեռնտու» աշխատանքներ, բանվորներն սկսեցին «քոչել», ամեն կերպ խուսափում էյին դժվարին աշխատանքներից և ձգտում էյին փոխադրվել այլ աշխատանքների։ 1929 թ. վերջին պարզվեց, վոր չի կարելի այսպես յերկար շարունակել, վոր անհրաժեշտ է շտապ կարգով վերակազմել։ Որինտորովայնի համար կատարվում է ձեռքի և դադաշահի աշխատանքների լուսանկարումը։ Շչմեցուցիչ արդյունքներ ստացվեցին։ Պարզվեց, վոր «հիմնականում արտադրական աշխատանքներին բաժին է ընկնում բանվորական որվա միայն 60,7 տոկոսը, այսպես ասած՝ ավելորդ աշխատանքներին — 10,3 տոկոսը, վերացնելի պարապուրդներին՝ բանվորական որվա 20,5 տոկոսը։ Պարզվում է, վոր ձեւավորող բանվորները բացի իրենց հիմնական աշխատանքներից մի շարք ոժանդակ պարտականություններ են կատարում, ինչպես հողի և ոժանդակ նյութների տեղափոխումը և այլն. այս բոլոր կատարել են 4-րդ և 5-րդ կարգի վորակավորյալ բանվորները և հաճախ՝ անդամ 8-րդ կարգի բանվորները։

Գործարանը հանդեց միանգամայն բնական յեղրուկադության, դա այն է, վոր առանձնադրեց ոժանդակ աշխատանքներն ու դրանց համար առանձին մարդիկ նշանակեց։ Այս չնչին ձեռնարկումը միանգամից ադդեց աշխատանքների արտադրողականության բարձրագման վրա։ Յեթե առաջին ամսում կատարվեց նոր սահմանված նորմաների 76,1 տոկոսը, ապա յուրա-

քանչյուր հետագա ամսին զգալի աճում տվեց, — 82, 87, 90 տոկոս և վերջապես 95 տոկոս:

Նույնը նաև ձեռքի ձևավորման (формировка) աշխատանքում: Աննշան կադավերաչական ձեռնարկումները, վորոնք ողնեղին վերացնելու ավելորդ բան-վորական ուժերը, նվազեցնելու պարտադրողները, այս-տեղ աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացրին 18—19 տոկոս¹⁾:

Աշխատանքի չափավորման շնորհիվ հաջողվեց նույնալիսի հաջողություններ ունենալ նաև մատարանները լցնելու և հալոցներին սպասարկելու դործում և այլն: Ամեն տեղ ամենատարրական չափավորված աշխատանքների սահմանումը հնարավորություն ավելց կազմակերպել աշխատանքը, ճշտել բանվորների արտադրական պատվերները, վորոշել նրանց տեղն արտադրության մեջ:

Դրան համապատասխան պետք է կարգավորել նաև աշխատավարձի խնդիրը, վերացնելով մանր-բուրժուական հավասարեցման տարրերը, վորոնք սովորաբար վարձավորին ծաղկում են մեքենաների դիմագրկման և աշխատանքի չափավորման մեջ խառնաշփոթություն տիրելու հիման վրա:

Ձեռնարկումների վողջ սխառմն ընդհանուր առում-մով պետք է արտադրության մեջ վորսյի բանվորի տեղը: Դա հնարավորություն կտա հսկայական չափով ծավալել հարվածային շարժումը և դրանով իրականացնել ընդդրելի բանվորների վողջ մասսան: Դա հնարավորություն կտա սոցմրդումը բարձրացնել այն աստիճանի վրա, վորի մասին ասված է սոցմրդման յերկրորդ տարեգարձի առթիվ ՀԱՄԿԽ-ի հայտնի դիմումի մեջ, այն է՝ «...բրիգադի ներսում առանձին բանվորների մեջև յայն կերպով ծավալել սոցմրդումը»: Արտադրության մեջ բանվորի ունեցած պարզորոշ տեղը հնարավորություն կտա զարգացնելու՝ «առանձին բանվորների աշխատանքի արդյունքի համեմատությունը,

սոցմրդման առաջապահների լավագույն նվաճումների ընդարձակ ցուցադրումը, այդ նվաճումների շուրջը մասսայական կոնկուրսների կազմակերպումը», — այն բոլորը, վորոնք պետք է հիմք ծառայեն հարվածայնության և սոցմրդման անընդհատ զարգացման համար:

3. Յերրորդ մոմենտը, վորի վրա մենք անհրաժեշտ ենք համարում կանդ առնել այդ կապակցությամբ, դա բաավորական ակտիվի խնդիրն է: 1931 թիվը պետք է զգալիորեն ընդարձակել այդ, այլապես մենք չենք կարող լուծել ամբողջ բանվորական մասսայի դասակարգային դաստիարակման առաջադրված խնդիրը: Այդ բնագավառում հսկայական պաշարներ ունենք: Ահա, որինակ, երկտրոդորձական բանվորական ակտիվի վերաբերյալ տվյալները 1930 թ.: 'Իրանում ղեկավար դերը պատկանում էր հին կադրերին և ծագումով բանվոր յերկտասարդությանը: Հինգ բաժիններում հաշվի առնված ակտիվիստների (հաշվի յեր առնված սոտ 200 մարդ) պրոֆակտիվի 78 տոկոսն ունեյին 5 տարուց բարձր արտադրական ստաժ, 20 տոկոսն ունեյին 20 տարուց բարձր արտադրական ստաժ, ակտիվում ընդամենը միայն 10 տոկոս էյին կազմում վերջերս արտադրություն յեկած և մինչ 3 տարի արտադրական ստաժ ունեցողները: Ըստ տարիքի համարյա կեսից ավելին 30-ից բարձր տարիք ունեյին: Հաշվի առնված ակտիվի 75 տոկոսն ունեյին հինգ տարուց բարձր արհեստակցական ստաժ, 2 %-ն ունեյին մինչ-հեղափոխական ստաժ: Զարիաղանց ցուցադրական է, վոր ամբողջ ակտիվի միայն 9 տոկոսը կապ ունեյին գյուղի հետ: Իսկ կուսակցական ընտրովի ակտիվի մեջ գյուղի հետ կապ ունեցողներ բոլորովին չկային: «Այդ տվյալները և տեղական աշխատակիցների պնդումները բերում են մի յեզրակացության, վոր կուսակցական և արհմիութենական ակտիվ, ղեկավար աշխատանքներում, թե գործարանի ներսում և թե գործարանից դուրս—ամենուրեք ղեկավարող դերը գտնվում է այնպիսի բանվորների ձեռքում, վորոնք անցել են յերկարատե գործարանային աշխատանքների բովից, ունեն մինչ-հեղափոխական արտադրական ստաժ, անցել են

¹⁾ «За индустриализацию» № 140.

աղմաճակաւի եւ արդյունաբերութեան վերականգման ու վերակառուցման հեղափոխական աշխատանքների բովից: Յեւ դա այնքան նոր եւ ընդհանուր առմամբ բանվորների կազմով այնքան յերկտասարդ ձեռնարկութեամբ, ինչպէս Ելեկտրոգործարանն է: Պարզ եւ, վոր հին հսկանների ակտիվում բանվորների կադրային կազմի գերակշռումն արտահայտւում եւ ավելի ցայտուն եւ ավելի բացառիկ բնույթ եւ կրում:

Հարկաւ բանվորական ակտիվի առանցքի պետք ե հանդիսանա հեց առաջավոր հիմնական բանվորական կադրը: Սակայն նոր բանվորներին այդքան չնչին չափով ակտիվի կազմում ներգրավելը, ընչպէս մանջ հիշատակեցինք Ելեկտրոգործարանի որինակով, անկախաձ, վորոչ չափով արդեն սոսկաւնողական յերեւելթ ե հանդիսանում: Դա վորոչ չափով կասեցնում ե բանվոր դասակարգի յեռանդի զարգացումը, դժվարացնում ե նրա նոր խաւերի դասակարգային դաստիարակումը: Պետք ե խնդիր դնել վերացնելու այդ պահպանողականութունը ե բանվոր դասակարգի նոր կադրերի լավագույն ներկայացուցիչներին ավելի արագ ու հասարձակ ներգրավել ակտիվի կազմի մեջ: Թե վորքան սեռ հնարագործութունս կան այդ բնագաւառում, կարելի յե տեսնել այդ նույն Ելեկտրոգործարանի որինակով: Այստեղ 1930 թ. ակտիվիստների քանակն ընդհանուր առումով հասնում եր 3 հազար մարդու: Յեւ ահա, ուսումնասիրութունը դալիս ե այն յեզրակացութեան, վոր «յեթե աշխատել ինչպէս հարկն ե, ապա հնարավոր ե ակտիվի կազմում ներգրավել եւ 3 հազ. մարդկանց»: Դրա ոգտին ե խոսում այն փաստը, վոր հարվածային շարժման աճման պրոցեսում գործարանում արագորեն կազմակերպւում են ակտիվիստ-արտադրողների նոր խմբեր: Դրա ոգտին ե խոսում այն փաստը, վոր յուրաքանչյուր անգամ, յերբ գործարանում հառարակական աշխատանքներին ներգրավւում եյին նոր տարրեր, դրանցից շատերը հետո ամբացւում եյին վորպէս նոր ակտիվ, նոր կազմակերպիչներ, պրոլետարական դեկտատուրայի նոր ղեկավարներ: Վերջապէս

հոգուտ դրան ե խոսում նաեւ Ելեկտրոգործարանի բանվորական մասսաների հեղափոխական ենտուղիազմի հսկայական վերելքը: «Գործարանում ընդհանուր առումով գոյութուն ունեն չոգտագործւած ակտիվի ամբողջ «չերտեր», ապ յե առ հարոհ արթիկ Ելեկտրոգործարանի ուսումնասիրութեան հիմնական յեզրակացութիւնը: Անկասկած նույնպիսի դրութիւն գոյութիւն ունի նաեւ մեր բաղմաթիւ ձեռնարկութուններում: Դրանից պիտի հետեցնել, վոր բանվորական ակտիվի ընդարձակման խնդիրը, իհարկե, նրա կադրային մեծութեան ղեկավարութեան պահանջանումով, ներկայումս մեր ձեռնարկութիւններում պետք ե առաջադրւի վորպէս ակտուալ խնդիր: Դրանում ե կայանում ամբողջ բանվորական մասսաների միալորման ե դասակարգային դաստիարակման հաջող աշխատանքների պայմանները մեկը:

Այդ տեսակետից խոշոր չափով օրվում ե ակտիվի հին կարերի տեղի խնդիրը: Պետք ե ձեռք առնել բոլոր միջոցները, վորպէսզի նրանց վերապահվի միջուկի, բանվորական մասսաների վորդնաչարի դերը: Պետք ե նրանցից ընտրել մասսայական կազմակերպութիւնների ղեկավար-միջուկը, վարչատեխնիկական հրամկադմ: Միհարժեւտ ե սխտեմատիկոսին բարձրանել այդ կադրերի քաղաքական ու տեխնիկական վորակը: Արալիսով պետք ե հասնել նոսն, վորպէսզի չփառնել ու չկորցնել սոսկարում ե յինարարութեան մեջ կոպւած բանվորական մասսաների առաջնորդներին: Այստեղ չպետք ե հույս դնել ինքնահոսի վրա: Դա կարող ե միայն այդ հսկայական կուտակւած կապիտալ վատնելու հետեանքների հասցնել:

Բանվորական ակտիվի ընդարձակումը պետք ե ուղեկցւի կառուային միջոցի վոչ թե թուլացումը, այլ ուժեղացումը: Տվյալ ետտայում այսպէս պետք ե լուծել բանվորական ակտիվի խնդիրը:

Բանվորական վորջ մասսային սոցմրցման մեջ ընդգրկելու ե բանվորական ակտիվն ընդարձակելու վերաբերյալ առաջադրւած խնդիրները սերտորեն կապւած

են իրար հետ և «փոխադարձաբար հյուսիս» են: Յե՛կ իրոք, մենք կարող ենք սոցմրցման դորժին բանություն կան վողջ մասսային ներդրալիլ այն դեպքում միայն, յեթե այդ շարժման առանցքը, մղիչ ուժերը դարձնենք բանվոր դասակարգի բոլոր ակտիվ ուժերը, նրա ափելի և ալելի ծալալիող ակտիվը: Յե՛կ ընդհակառակը, ամբողջ ծալալիող ընդարձակելիող սոցմրցումն ու հարվածայնութլունը, մենք ակտիվ աշխատանքների մասնակից կդարձնենք բանվորական մասսայի բաղմոթիմ նոր ակտիվ տարրերի և գրանուլ իսկ կընդարձակենք բանվորական ակտիվը: Սոցմրցման և հարվածայնութլուն, յայն ակտիվը (առաջալոր հարվածայնները, ռադիոնալիզատորները, գլուտարները, արտադրական խորհրդակցութլունների ակտիվիստները և այլն) — ահա սա յե հիմանկան ողակը, վորից մենք պետք է բռնենք ներկայումս ձեռնարկութլունների մասսայական աշխատանքներում:

Մենք զանազան կողմերից ըննութլան առանք տրլյալ մոմենտում կուսակցական աշխատանքներ խնդրոները ձեռնարկութլուններում: Վերջին հաշվիող դրանք կարելի յե ամփոփել հետևյալ յերեք դրույթներում —

կուսակցական աշխատանքը պետք է կալված լինի տլյալ ձեռնարկութլան տնտեսական զարգացման հեռանկարների հետ:

կուսակցական կերպութլունները պետք է յերեսող դառնան դեպի տեխնիկան և այդ հիման վրա՝ դեպի տնտեսական հալմարելը, արտադրութլան ռադիոնալացումը և ներքին միջոցների մորելիզացիան:

կուսակցական կերպութլունները պետք է համեն բանվորական վողջ մասսայի ըաղաղական դաստիարակման և միավորման:

կուսաշխատանքը պետք է այդ գծերի վրա խորանա և բովանդակալից դառնա, թափանցի յուրաքանչյուր ձեռնարկութլան կյանքի բոլոր անկյունները և

իր ազդեցութլամբ ալելի լայն ընդգրկի բանվորների ամբողջ մասսային:

Դրան համապատասխան՝ ներկայումս պետք է առաջադրել յերկու ամենաակտուալ, կալմակերպչական խնդրներ:

Ամենից առաջ ժամանակ է աշխատանքի դրական որինակները դարձնել ալբողջ աշխատանքների բարձրացման կենտրոնը: Մեղնում այդ բնադալառում ամենալառնալվոր հալասարեցում է տիրում, — հենց վոր որինակելի բրիգադ, աշխատանքի բնադալառ և ցելի է ստեղծվում, դրանց աշխատակիցներն անմիջապես դանազան ձյուղեր են քաշքչվում: Սովորաբար այդ ճանալարհող քալբայլում են աշխատանքների որինակելի բնադալառները և չեն ամրալնդվում մյուսները, վորոնց համար կատարվել է որինակելի բնադալառների աշխատակիցների անխնա բաժանումը: Անհրաժեշտ է վերջ տալ յերերի այդ դրութլան: Պետք է ամեն կերպ ամրալնդել աշխատանքի որինակելի բնադալառները, պետք է հալասարվել նրանց, մանրակրկիտ կերպիող ուսումնասիրելիող նրանց վորձը:

Պետք է դրանց վերածել դեկալալալ կադրերի դալրոցի՝ աշխատանքի մյուս բնադալառների համար: Անհրաժեշտ է որինակելի բնադալառների չեֆութլուն սահմանել հետամնացների վրա՝ թե ձեռնարկութլան նկատմամբ և թե ձեռնարկութլան ներսում: Աշխատանքի որինակելի բնադալառները պետք է հանդիսանան ալնալիսի կենտրոններ, վորոնք ադտիճանաբար յրենց կողմը ձգեն բրիգադների և բնադալառների վողջ մասսան: Ներկայումս դրանում պետք է կայանա կադմակերպչական աշխատանքների ամբողջ արլետը:

Յերկրորդ, ժամանակ է կուսակցական ազդեցութլամբ կալմակերպչորեն ընդգրկել միջելի որս դեռևս չընդգրկված բնադալառները: Դրանում է կայանում ամբողջ բանվորական մասսայի դասակարգային դաստիարակման և միավորման հիմնական պալմաններից մեկը:

Դեռևս չափազանց շատ են կուսակցական ազդեցութեան իմաստով կազմակերպչորեն թույլ աշխատանքի բնագավառները։ Արդյունաբերութեան մի շարք ճյուղերը (ածուխ, մետաղ, մանվածային) բալականին հետ են մնում կուսկորիդի տեսակետից։ Շատ անշան են կուսկորիդը նոր կառուցվող հսկաներում։ Մի շարք ձեռնարկութուններում ցեխերից շատերը, յերբեմն հիմնական ցեխերը, դեռևս միանգամայն անբախտաբար կուսկորիդ ունեն։ Վերջերս վորոշ հաջողութուններ յեղել են այդ ուղղութեամբ, սակայն հիմնական բեկում դեռ չի կատարվել։ Վերջապես շատ տեղերում կուսակցական ազդեցութեամբ վատ են ընդգրկված գիշերային սմենաները, ուր սովորաբար շատ ցածր են կոմունիստների տոկոսը։

Բանվոր դասակարգի ակտիվութեան հսկայական աճումը հնարավորութուն է տալիս ներկայումս առաջադրել հիշված ճեղքը յրացնելու խնդիրը, յուրաքանչյուր արտադրական միավորում ստեղծելու կամուրջատակաւ ամուր միջուկ։ Այդ խնդիրը միանգամայն կիրառելի յե առաջիկա շրջանում։ Անհրաժեշտ է միայն նախազգուշացնել այդ հարցի յուժման զուտ մեխանիկական մոտեցման համար, վարպիսին տեղի յե ունեցել շատ տեղերում՝ թեկուզ հենց ձեռնարկութունում կուսակցական ուժերի բաշխման գործում։ Այդ ուժերը վորոշ տեղերում ցրված են դանադան բնագավառները, առանց հաշիւի առնելու նրանց վորակը, հատութիւնը և այլն։ Նման դեպքերում, իհարկէ, արդյունքը լինում է վոչ թե քալլ ահա՛, այլ ... խստնաշփոթութուն և անորոշութուն։ Պետք է այդ վտանգը կանխել սկզբից և լի։ Դեռևս չընդգրկված բնագավառներում մրմուռնիստական միջոցի ստեղծելու խնդիրը պետք է կայանա մերապատաստելու, վորակամորելու և այդ բնագավառները մի շարք կոմունիստներ ամրացնելու, ինչպես և այդ բնագավառներում լայնադուռն հատվածայիններին, ակտիվիստներին և այլն կազմակերպված ձևով կուսարքերը ներդրավելու (հատուկ կազմաբաշխութեւն ուղարկելը, համաքաղաքողներ (веровщики) առանձ-

նացնելը և հրահանգելը) միջոցով։ Այդ դեպքում ամբողջովին և կատարելապես կապահովվի այդ գործի հաջողութիւնը։

Յեղրափակելով, միջանի խոսք ասենք կուսաշխատանքների դրման մասին ներկա մոմենտում։

Ի՞նչ է պահանջում մեր ապրած շրջանը մեր վորջ գործնական աշխատանքից։ Այստեղ գլխավորն այն է, վոր պետք է կատարել լենինի կողմից առաջադրված խնդիրները, վորպեսզի «գիտութիւնը մեղանում չմնա վորպես սեռած տառ կամ ժամանակակից Փրադա (խսկ դա, ինչ մեղքներս թաղցնենք,—մեղ մոտ առանձնապես հաճախ և լինում), վորպեսզի գիտութիւնն իրոր միս ու արյուն ստանա, ամբողջովին և կատարելապես դառնա կյանքի բաղադրիչ տարրը»¹⁾։ Սա նշանակում է, վոր գործնական աշխատանքը պետք է գիտական բարձրութեան հանել։ Առանց դրա չի կարող պլանային, կադմակերպված և բարձր տեխնիկական մակարդակի վրա կանգնած տնտեսութիւն լինել։ Աշխատանքի մեջ սոցիալիզմը և տնայնագործութիւնը անհամատեղելի յեն։

Այդ պատճառով անհրաժեշտ է ամբողջ ուժով ծափալել պայքարը՝ մեր ամբողջ գործնական աշխատանքների վորակը հիմնականապես բարձրացնելու համար։ Այստեղ պետք է յերկու ուղղութեամբ, յերկու ճակատում հարվածել,—գործնականում և՛ տնայնագործական տարրերի ուղղութեամբ, և՛ գիտական աշխատանքներում ակադեմիզմի, կաբինետային փակվածութեան տարրերի ուղղութեամբ։ Գործնականը մնուցանել գիտութեամբ, գիտութիւնը թեքել դեպի պրակտիկան,—ահա սա յե նշանակում տիրապետել գիտութեանը։

Նույն ձևով ել պետք է դնել նաև կուսաշխատանքը։ Դրանում ևս պետք է լողունգ դարձնել «տնայնագործութեան մնացորդների վտարումը» (16-րդ կուսահա-

1) Լենին, Կատ. XVIII, մաս 2, էջ 126։

մաղումարում ընկ. Կապանովիչի գեկուցումից) : Ուժ-
գին կրակ սկսել այնպիսի «աշխատանքի» դեմ, յերբ
խրվում են ընթացիկության և մանր-մունր հարցերի
մեջ, չեն կարողանում նկատել գլխավորը, բռնել հիմ-
նական ողակից : Ուժեղ կրակ նաև ակադեմիզմի դեմ,
յերբ կտրվում են կյանքի պրակտիկայից, ապրում են
ստեղծած սխեմաներով, փորձում են կենդանի կյանքը
խցկել տրամաբանական արատրակցիայի մեջ, յերբ
«կյանքն իրեն համար, իսկ սխեման իրեն համար» :

Դեպի կուսաշխատանքների վորակի բարձրացում :
Մեր ապրած շրջանն այդ է պահանջում, և դա անպայ-
մանորեն մենք պետք է կատարենք :

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ
ՊԱՅՔԱՐ ՅԵՐԿՈՒ ՃԱԿԱՏՈՒՄ

Ներկա շրջանում «մեր քաղաքականության կենտ-
րոնն ու հիմունքը» կայանում է նրանում, վորպեսզի
«ամբողջ ճակատով շարունակենք ծավալված հարձա-
կումը կապիտալիստական տարրերի դեմ և դա իր վախ-
ճանին հասցնենք» : Դրանումն է կայանում մեզ առա-
ջադրված բոլոր խնդիրների հաջող կատարման հիմնա-
կան պայմանը :

Բալլընիկյան ծավալուն հարձակումն իր ճանա-
պարհին հանդիպում է հին աշխարհի բոլոր ուժերի կա-
տաղի դիմադրության, վորոնք մինչև արյան վերջին
կաթիլը ղեմադրում են իրենց վերջնական կործանմա-
նը : Յերկրում կապիտալիզմի մնացորդների դեմ «վեր-
ջին և վճռական պայքարն» է տեղի ունենում : Առաջի-
կա տարիները լի յեն լինելու հաղթական սոցիալիստա-
կան շինարարության դեմ կապիտալիզմի այդ մնա-
ցորդների կատաղի և հուլեարքի պայքարով :

Ներկայումս կապիտալիզմը փորձեր է կատարում
յերկրի ներսում մեր դեմ մորիլիցայից յենթարկել
իր ամբողջ ուժերը : Նա ձգտում է կաղմակերպել մանր-
բուրժուական տարրերի բոլոր ու ամեն տեսակի տա-
տանումները, փորոնք արտահայտվում են չքովորա-
միջակային դյուրացիության ու պրոլետարիատի առան-
ձին խափերի և անգամ մեր կուսակցության առաձին
անկալուն տարրերի միջև : Կուսակցության մեջ լենինյան
գծից ուղորդվածության թեքումները հանդիսանում են
«մահացող դատակարգերի այդ ղեմադրության արտա-
հայտությունը» (Ստալին) :

Այդ պատճառով էլ կուսակցության ներսում դառա-
կարգային թշնամու զործակալների դեմ ամենաանհաշտ

և վճռական պայքարը՝ միանգամայն անհրաժեշտ պայ-
մանն և հանդիսանում նրանց դեմ հաջող հաղթանակ
տանելու համար: «Ձի կարելի իսկական պայքար ծա-
վալել դատակարգային թշնամիների դեմ, թիկունքում»¹⁾
կուսակցություն մեջ ունենալով նրանց արտահայտու-
թյունը» (Ստալին):

Պետք է մարտականորեն մոտենալ նաև կազմա-
կերպչական շինարարության խնդիրներին:

Ոպորտունիզմի դեմ պայքարը պետք է լինի այն
հիմնական դրույթը, վերը պետք է սնուցանի մեր առ-
քաղ կազմակերպչական պրակտիկան: Կազմակերպչա-
կան շինարարությունը բոլորում է սերտորեն կապված է
քաղաքական խնդիրների ամբողջ հանրադոմարի հետ:
Կազմակերպչական աշխատանքներում բոլոր տեսակի ու
պորտունիստական սոցիոսկոմներն անխուսափելիորեն
բերում են քաղաքական աղճատման և դատակարգային
ազդեցության: Կազմակերպչական շինարարության բնա-
գավառում ոպորտունիզմի և դրա նկատմամբ հաշտ-
վողական վերաբերմունքի դեմ՝ յերկու մակարդակում
անխնայ պայքարի դիմելու լուրջագույն է, վոր պետք է
ներկա մոմենտում կառուցել մոլղ կազմակերպչական
աշխատանքները և այդ լուրջագույն տակ պետք է կիրա-
ռել նաև կոլեկտիվառանքների գործնական փորձի ընդ-
հանրացումը:

Ամենից առաջ անհրաժեշտ է վճռականապես պայ-
քարել կազմակերպչական շինարարության բնագավա-
ռում ոպորտունիզմի տեսության դեմ: Կազմակերպչա-
կան շինարարության մեջ ոպորտունիզմի սկզբունքային
գծերը Լենինի կողմից յերևան են հանված դեռևս մեն-
շեինների դեմ պայքարի առաջին շրջանում: Դա «առ-
տոնումիզմ և աղայական կամ ինտելիգենտական անար-
խիզմ» (Edelanarchisus)¹⁾ վորոնք կապված են պրո-
լետարական դիսպլայինայի և կազմակերպվածության
դեմ ուղղված պայքարի հետ: Դա «պոչականություն և

ժիրոնդիզմ»²⁾ է, վորոնք կապված են պրոլետարական
քաղաքականության և դրան համապատասխան կազմա-
կերպչական ձևերի դեմ տարվող պայքարի հետ:

«Կազմակերպչական շինարարության մեջ ոպոր-
տունիզմի սկզբունքային» այդ բոլոր «գծերը» մենք
հանդիպում ենք ներկայումս ոպորտունիստների կազ-
մակերպչական տեսություններում և դրույթներում:
Քայց, իհարկե, դրա հետ միասին պետք է նկատի առ-
նել, վոր «պատմության ամեն մի յուրահատուկ շրջա-
դարձ վորոշ փոփոխություններ և մոցնում մանր-բուր-
ժուական տատանման ձևերի մեջ, վորոնք միշտ ել
տեղի յեն ունենում պրոլետարիատի կողքին, և միշտ ել
այս կամ այն չափով թափանցում են պրոլետարիատի
շարքերը»³⁾: Այդ տեսակետից առանձին հետաքրքու-
թյուն է ներկայացնում ալ և «ձախ» ոպորտունիստների
վերաբերմունքը դեպի նոր մեր կուսակցության կազ-
մակերպչական շինարարության մեջ:

Վերջենք արոցկիզմը: Այդ մանր-բուրժուական
ռադիկալիզմը սկսած վերակառուցման շրջանից վորոշ
էվոլյուցիա յե ապրում «ձախից» դեպի ալ, դերինդուս-
տացման արկածախնդրական լուրջագույնից դառնա-
լով դեպի ծայր ատոմիզմի միլիտարիզմի դրույթները:
Էվոլյուցիան միանգամայն որինաչափ է: Դրանում
իրենց արտահայտությունն են գտնում արոցկիզմի
էյությունը և սոցիալական արմատները:

Ճրականում կապիտուլյանտականությունը վորպես բովան-
գակույթուն, «ձախ» ֆրադները և «հեղափոխական» արկածա-
խնդրական սովորույթները վորպես ձև, վորը բողաբում և
աղարարում է կապիտուլյանտական բովանդակությունը,
ահա սա յե արոցկիզմի էյությունը:

Տրոցկիզմի այդ յերկու թյունն արտացոլում է քաղաքի
քայքայվող մանր բուրժուազիայի յերկուական դրույթները,
վորը չի կաբողանում տանել պրոլետարիատի դիկտատուրայի
«ռեժիմը» և ջանում է կամ «միանգամից» թուլել սոցիալիզմ,
վորպեսզի ազատվի քայքայումից (այստեղից՝ քաղաքականու-

1) Լենինի «Քայլ առաջ, յերկու թայլ հետ» դրույթից:

1) Նույն տեղում:

2) Լենին, հատ. XVIII, մաս 1, էջ 352:

թան մեջ արկածախնդրություն և հիստերիկա), կամ եղջյուրն զա հնարավոր չէ, ամեն տեսակի զինվածներ կատարել կապիտալիզմին (այստեղից՝ կապիտալիզմականությունը քաղաքականության մեջ)»¹⁾։

Այդ տարրերը—«ձախ» արկածախնդրական ֆրազան և իրականում կապիտալիզմականությունը—անուշադրում են տրոցկիզմի կազմակերպչական վաղ տեսաբանի։ Ներկուսակցական դեմոկրատիայի բնդարձակման և «ռեֆորմի բարելավման» մասին «ձախ» ֆրազների տակ ալյոսելով թաղցվում և պայքարը՝ կուսակցության յերկաթյա դիսցիպլինայի դեմ կուսակցության ներքում ֆրակցիոնական խմբավորումների աղատության, կուսակցության միասնականությունը խախտելու և տրոցկիստական առանձին կուսակցություն կազմակերպելու համար, այսինքն, վերջին հաշիվով՝ պայքար յերկրում քաղաքական կուսակցությունների աղատության և բուրժուական դեմոկրատիայի համար։

Անփոփոխ պահելով իրեն կազմակերպչական տեսություն կապիտալիզմական ելուծյունը տրոցկիզմն ալյոսելով քաղաքականում վերջ ելուծյունից յե ապրում։ Նա ավելի յե թաղցնում մասսաների մորիսիդացիայի վերաբերյալ իր «ձախ» ֆրազները, վերոնցով նա այնքան դեկլամացիաներ եր անում իր գերինդուստրիական ֆանտազիաների ծավալման շրջանում։ Տրոցկիզմը ներկայումս ավելի ցինիկ և ավելի բացահայտորեն և ծախսում իր ուղորդունիստական և աղայական-արհամարհողական վերաբերմունքը դեպի մասսաների հեղափոխական ախտիվությունը, վերոնք իրենց սեփեր հերոսարար յաբել են սոցիալիստական չինարարության ճախտում։

Սոցիալիստական մրցումը— վերջին շրջանի ալյոսմեծադույն փաստը, վերջ հանդիսանում և չինարարության լայն լայնվելից տեմպերի հիմունքներից մեկը, —Տրոցկին պարզապես չի նկատում։ «Ինդուստրիացի մեկը, —Տրոցկին և ավելի յե պահվում վարչական մարակի-

աակ»¹⁾։—սրանք են Տրոցկու կարծիքով խորհրդային արդյունաբերության շարժիչ ուժերը։ Տրոցկին նույնպես չի տեսնում նաև համաշխարհային-պատմական նշանակություն ունեցող դյուդացիական միլիոնավոր մասսաների շրջադարձը դեպի սոցիալիզմ։ Համատարած կոլեկտիվացումը, նրա կարծիքով, առաջացել և դյուդացիական մասսաների հուսահատության և անկախության զրուծյան հետևանքով։ «Գյուդացիությունը... վեր տրամադրված եր ֆերմերա-կապիտալիստական ուղիով դնալ, հանկարծակի փակուղու մեջ ընկալ։ Եռկայի դոները փակված եյին... Գյուդացիությունը, վեր հեղափոխություն ամբողջ փորձից հետո հետություն մը չի կանգնի քաղաքացիական կոլիներ ճանապարհի վրա, յակսեց իրեն համար նոր ուղիներ վերոնել։ Այսպես և առաջացել համատարած կոլեկտիվացումը»։ Տրոցկին նույնպիսի աղայական արհամարհանքով և դնահատում առաջավոր բանվորների մասսայական մուտքը կուսակցության մեջ։ Նրա կարծիքով, դա վուդ ավել, վուդ պահա, բան «կոմկուսակցության թուլացումը և քաղաքում ե»։ «Վորպեսդի կուսակցությունը, ինչ ինչ նրա ինքնուրույնությունը և անկախությունը, նա տարածվում և ստորին մասսաների մեջ, վերոնք տերորի յեն յենթարկվում պետապարատի կողմից»։ —Նա յե Տրոցկու կարծիքով կուսակցության մեջ Միություն հարյուր հազարավոր լավագույն պրոլետարների մտնելու իմաստը։ Իսկ մի ալյոսե Տրոցկին հետևյալ ձևով ե բնորոշում ալյոս պրոցեսը.— «Գյուդի համատարած կոլեկտիվացումը լրացվում և դործարանները և ցեխերը համատարած կերպով կուսակցության մեջ ընդգրկելով։ Ավանգարդը լուծվում և դասակարգի մեջ»։

Սա յե տրոցկիզմի վերաբերմունքը դեպի այն բոլոր նոր մասսաների մեջ, վերջ յնորոշ և վերակառուցման ջրհանին և վերջ ներկայումս վերջում և մեր կուսակ-

1) Ստալին, 16-րդ կուսհամագումարում տված քաղաքականությունը։

1) 'рабочий', «Экономический авантюризм и его опасность», «Бюллетень оппозиции» № 9.

ցության ամբողջ կազմակերպչական պրակտիկան: Քաղաքականություն մեջ տրոցկիզմի կապիտուլյանտականությունն իր լրացումն ու զարգացումն ստանում է տրոցկիզմի աղայական-անարխիստական ատելությունով: Պետի Միության մասսաների մեջ տեղի ունեցող մեծագույն պրոցեսները, ղեպի դրանց կազմակերպման նոր ձևերը, ղեպի այդ հիման վրա Միության թանկորդասակարգի բոլոր մասսայական կազմակերպությունների աշխատանքների վերակազմումը:

Աջ թեքումը ներկայումս գլխավոր վտանգն է հանդիսանում կուսակցութեան մեջ: Նա իր մեջ արտացոլում է կուլակային վտանգը, վորը ծավալուն սոցիալիստական հարձակման և կապիտալիզմի արմատներին վրէժացման շրջանում հիմնական վտանգն է հանդիսանում յերկրում:

«Այլ վտանգի ուժը կայանում է մանր բուրժուական տարրերի ուժի մեջ, ընդհանրապես կապիտալիստական տարրերի և առանձնապես կուլակուլթյան կողմից կուսակցութեան վրա՝ ճնշում դրածադրելու ուժի մեջ: Եւթվ հենց նրա համար, վրա՞յ թեքումն արտացոլում է մահացող դասակարգերի հիմնական տարրերի ղեկավարութիւնը, հենց դրա համար ալ թեքումը մեր ժամանակների հիմնական վտանգն է կուսակցութեան մեջ»¹):

Ինչո՞ւմն է կայանում աջ-ուսորաունիստական տեսա-
թյան հիմնական առանցքը: «Աջ ոսորաունիզմի հիմնա-
կան չարիքը կայանում է նրանում, վոր նա իր կապե-
քը կտրում է դասակարգային սոյաքարի լինինյան ըմբո-
նումից և գլորվում դեպի մանր-բուրժուական լիբե-
րալիզմի աշխարհահայացքը» (Ստալին): Յեւ ղա յե
հանդիսանում բայլչեկիկյան հարձակման դեմ սոյաքարի
աջ ոսորաունիստական ծրագրի հիմքը, մի ծրագիր
վորն օրչեկտրվուեան ուղղված է յերկրում կապիտալիս-
տական հարաբերութլունների մերականցման:

Թաղցնել իրենց ուղորտունիւտական ճիւղները: Բայց այնուամենայնիւ նրանք փորձում են իրենց յեղիցներում աւելի այդ պրոցեսներում յեղած հիմնականը՝ հենց այն, վոր ներկայումս մասսայական վերելքը տեղի չէ ունենում բայլչեիկյան հարձակման գծերի վրա, վոր մասսաները մարտական սյունյակներ են կազմում դասակարգային թշնամու դեմ, վոր մասսաները պայքարում են բայլչեիկյան տեմպերի համար՝ ընդդէմ ուղորտունիւտական միւնիստիզմի:

Այդ ուղորտունիւտական լիւերները ջանում են իրենց լիբերալ մեկնարանութիւնը տալ բայլչեիկյան այն մեծագույն պրոցեսներին, վորոնք տեղի չեն ունենում մասսաների մէջ: Վերցրեք սոցիալիստական մրցումը: Բուխարինի կարծիքով դա «աշխատանքային աշխատանքի հզորագույն պաշարների անապատիլի (ընդգծումը մերն է — Ժ. Մ.) հայտնաբերումն է, վորոնք գտնվում էին բանվոր դասակարգի մէջ և ներկայումս կարծես թէ պատմական բեմ են դուրս պրծել»¹⁾:

Բուխարինը չի տեսնում սոցիալիստական շինարարութեան բայլչեիկյան տեմպերի, դասակարգային թշնամուն հակահարված հասցնելու մասսաների այդ մարտական մորիլիզացիայի — սոցմրցման դասակարգային էյուրթունը: Բուխարինի նկարագրութեան մէջ նույնպիսի անատամ կերպով է արտահայտվում նաև սոցիալիստական վերակառուցման ամբողջ պրոցեսը: «Սոցիալիստական վերակառուցումը, — գրում է Բուխարինը 16-րդ կուհամագումարին նվիրված ժողովածուի մէջ²⁾, — հասարակութեան այդ խոշորագույն պատմական վերափոխումը, հանդիսանում է նրա տեխնիկական (մեքենայացումը, քիմիացումը, էլեկտրիֆիկացիան, յեթե ասենք կոնկրետ ֆորմուլաներով) և դրա

1) Բուխարին, Սոկոլնիկով ինժեներների և հարվածային բրեկինգների կոնֆերենցիայում տված զեկուցումը. «Правда» № 295, 15/XII, 1929 թ.

2) «Սոցիալիստական վերակառուցումը և բնական զիւտութիւնները» հոդվածը:

հետ անխղիւղորեն կապված հետագա տնտեսական վերակառուցումը, այսինքն աշխատանքի կազմակերպման փոփոխումը»: Սոցիալիստական վերակառուցման պրոցեսի սոցիալական էյուրթունը — յերկրում բոլոր սոցիալ-տնտեսական հարաբերութիւնների արմատական վերափոխումը և դրա հետ կապված դասակարգային պայքարի սրումը — այստեղ նույնպես անհետ «կորել» են, ինչպես և սոցմրցման պատկերացման մէջ: Անդամ կուսակցութեան աճումը Բուխարինը լիբերալ կերպով է պատկերացնում: Դասակարգային լարված պայքարի բովով անցած լավագույն պրոլետարների կուսակցութեան մէջ մտնելը նա պատկերացնում է վորպէս կուսակցութեան ինչ-վոր նորացում, յերբ «անկուսակցականները դառնում են կուսակցութեան անմիջական շրջապատը» (ընդգծումը մերն է: Ժ. Մ.)¹⁾:

Այսպիսով մենք բոլոր կողմերով տեսնում ենք, վոր թերիարար կեղծորեն են «ընդունվում» այն հակապական պրոցեսներն ու առաջնադասումը, վորոնք տեղի չեն ունենում յերկրում, Սիւլթան ընդարձակ մասսաների մէջ, և ըստ վորում այդ բոլոր «ընդունումների» մէջ փութաջանութեամբ արմատահան է արված յերեւոյթների դասակարգային կողմը: Ամեն ինչին լիբերալական գույն է տրված: Քաղաքականութեան մեջ մանր-բութութեան լիբերալիզմը (կուլակային ժիրոնիզմ) այստեղ իր լրացումը և զարգացումը գտնւում է լիբերալ կազմակերպչական տեսութիւններում, վորոնք առողում են տեղի ունեցող պրոցեսների դասակարգային էյուրթունը: Այսպէս է նորագույն ֆորմացիայի աջ թեքումը, վորը ջանում է կուսակցութեան հարվածների տակ վորոշ «պաշտպանողական գույն» ընդգնել և վորը աշխուժեցնելով չի կարողանում թաղցնել իր լիբերալական էյուրթունը, իր կուլակային միջուկը: Կուսակցութիւնը հիմնովին ջախջախեց թէ տրոցիզմը և թէ աջ թեքումը: Սակայն աններելի սխալ կլի-

1) Բուխարին, «Մեծագույն վերակառուցումը» հոդվածը. «Правда» 19 փետրվ. 1930 թ.:

ներ յենթադրելու, վոր դասակարգային դաժան պայքարի շրջանում, Միուսթյան մեջ կաղկտալիտական չափազործման վերջին հենարանի՝ կուլակուսթյան վերացման շրջանում, դասակարգային պայքարի սրման հետ կապված դժվարութիւնները շրջանում չեն կարող նորից ու նորից մանր-բութական տատանումներ և վարանումներ առաջանալ կուսակցութեան առանձին տարրերի մեջ։ Բայց այստեղ պետք է նկատի առնել 14-րդ կուսամասը մարի կողմից նշված բոլոր տեսակի ուղորտունիւթաների, յառաջին հերթին աջերի նոր մանյովը, վորը կախնում է նրանում, վոր նրանք ձեւակամորեն ընդունում են կուսակցութեան գլխավոր դիմը, սակայն իրականում ակտիվորեն պայքարում են կուսակցութեան դեմ։ Մենք վորպես նման մանյովի որինակ ցույց տվինք աջ ուղորտունների կազմակերպչական գրույթները։

Այդ տակտիկան առանձնապես ցինիկորեն դարգացրել էր աջ-«ձախ» բլոկը, վորը խոսքերով կուսակցութեան գլխավոր դիմն ընդունելով հանդերձ՝ գլորվեց մինչև կուսակցութեանն ուղղակի դավաճանելը, մինչև ընդհանրակա հակակուսակցական աշխատանքները։ Այստեղ մենք ունենք արդեն մանր-բութական ուղորտունների պարզորոշ ալյասերում բոլոր դժերով, այն է՝ ծրագրային գրույթներում կատարյալ անսկզբունքայնութիւն և յերկերեսանիւթյուն, վորպես տակտիկայի հիմնական մեթոդ։

Այդ յերկերեսանիւթյան գիծը— յուրահատուկ դիմակալորման, պաշտպանող գունալորման գիծը ներկայումս հանդիսանում է ուղորտունիւթաների տիրակալող տակտիկան։ Մեր կուսակցութեան մեջ ներկայումս դերեթե հնարավոր չէ գտնել մի ալ ուղորտունիւթան կամ «ձախ» կիսատրոցիկտալի, վորը «համաձայն» չլինէր կուսակցութեան գլխավոր դիմ հետ, վորը «դեմ» դուրս գար ինդուստրացման տեմպերին, կուլակտիվացմանը և կուլակութեան վերացմանը, վորպես դասակարգի։ Վոչ, ներկայումս չատ դեպքերում ուղորտունիւթաները չեն համարձակվի ալյալես պարզ կերպով յերեւան հանել իրենց դեմը։ Նրանք ալլալի «ներաց-

բած» տակտիկա յեն դործադրում։ Նրանք ամենալայալ սովորական տեսքով, «յերգլելով», վոր հալատարիմ են կուսակցութեան գլխավոր դիմն, աշխատանքի ալնալիս «գործնական» ուղիներ, ալնալիս «գործնական» միջոցներ են առաջարկում, վորոնք ըստ կուլակտիւթանիւթանում են կուսակցութեան գլխավոր դիմ կիրառում։ Դրա հետ միասին չալաղանց հաճախակի յեն նրանց հարձակումները կուսակցութեան կազմակերպչական դիմ դեմ, — կուսակցական-մասսայական աշխատանքների վերակազմութեան դիմադրելը, ինքնահոսի վրա հույս դնելը, մասսաների ակտիվութեան գլխավորման դեմ պայքարելը և ալլն։ Այստեղից խնդիր է դրվում՝ չարունակել հետադալում ևս անհնալորեն պայքարել լենինյան դիմ ալ ու «ձախ» թերումները և դեալի ալն հալալողական վերաբերմունքի դեմ, դրսև վորել և դիմադրել անել ուղորտունիւթաների բոլոր «ներացրած» յերկերեսանի մանյովները, չթողնելով նրանց վոչ մի սողոսկման անցը՝ վոչ քաղաքականութեան և վոչ էլ կազմակերպչական պրակտիկայի բնագալաում։

Վնալանալալես արմատալիլ անել կազմակերպչական չիւնարալթյան բնագալաում բոլոր տեսակի ուղորտունիւթան տեսություններն ու դրոյթները, ինչալիս «անմեղ» դրոյծ նրանք քաղալկալմ չլինեն, — ներկայումս ալյալես ալալի լինի մեր գիծը կազմակերպչական աշխատանքների բնագալաում։

Ինչալես մենք տեսնում ենք, ուղորտունիլդմը հաճախ ջանում է «գործնական» դիմակ կրել։ Իս պետք է ստիալի մեղ ամբողջ ութով սրել դործնական աշխատանքներում ուղորտունիլդմի յերեւան դալու դեմ պայքարի խնդիրը։ Այդ պալմանով միայն մենք հնարալթութիւն կունենանք հալողութեամբ կատարել հալամալակի յերրորդ տարվա հակալական խնդիրները։

Հնգամալակի յերկրորդ տարին կազմակերպչական աշխատանքների մեջ գործնականում ուղորտունիլդմի

բազմաթիվ որինականեր ե տվել մեզ, յերբ կուսակցու-
թյան գլխավոր գիծը խոսքերով «ընդունելուն» զուգոր-
դել է՝ տնտեսական խնդիրները իրականացման համար
մասսաների մոբիլիզացիայի անհրաժեշտ աշխատանքնե-
րի բացակայութունը։ Անցյալ տարում մենք բանվորա-
կան ակտիվությունից կազմակերպության ուղղությամբ
նիստական հետամնացության դեպքեր ունեցել ենք ան-
գամ այնպիսի խոշորագույն ձեռնարկություններում,
ինչպիսիք են «Կրասնոյե Սորմովո», «Կրասնիյ Պերե-
կոպ» և այլն։ Կազմակերպչական աշխատանքների մեջ
գործնականում ուղղորտունիզմի արմատախիլ անելու
խնդիրը մեր կայուն աշխատանքային կապակցությամբ
սրվել և դրվի իր ամբողջ լայնությունը։

Վերջինս են գործնականում ուղղորտունիզմի հիմնա-
կան մոմենտները՝ կազմակերպչական շինարարության
բնագավառում։

Դա ամենից առաջ՝ մասսայական կազմակերպու-
թյունների աշխատանքների վերակազմման տեմպերից
հետ մնալն է, այդ վերակազմման անհրաժեշտ տեմպերին
դիմադրելն է։ «Չտապել կազմակերպչական խնդիրնե-
րում» (պոչականություն) — ահա կազմաշխատանքնե-
րի մեջ գործնականում ուղղորտունիզմի լոզունգը։ Վե-
րակազմման տեմպերից այդ հետ մնալը տանում է դեպի
բանվորական մասսաների ակտիվության անդուստ ա-
ճումը կազմակերպելու և գլխավորելու անկարողություն-
նը (կազմակերպության ղեկավար դերի կորուստը)։
Այդ հետ մնալը տանում է դեպի գլուղացիական մաս-
սաների շարժումը, դեպի հոյանտեսությունների գլխա-
վորելու անկարողությունը (ինքնահոսի մասնավել)։ Այդ
հետ մնալը տանում է դեպի առաջավոր բանվորների
մասսայական ձգտումը, դեպի կուսակցությունը կազ-
մակերպելու անկարողությունը (տարբերայնության ելե-
մենտները կուսակցության աճման մեջ) և այլն։ Իսկ
վերջին հաշիվով նման կազմակերպչական հիման վրա
բոլոր տեսակի քաղաքական աղճատումներ ու խռո-

քումներ և կուսակցության գծի ամեն տեսակի աղա-
վաղումներ են ծագում։

Կուսակցության գծի ուղղորտունիստական աղճա-
տումների ինչպիսի որինակ էլ վերցնելու լինենք, կտես-
նենք, վոր այստեղ միշտ էլ կազմակերպչական հիմքում
ներկայումս ընկած է մասսայական կազմակերպու-
թյունների աշխատանքների վերակազմման տեմպերի
հենց այդ դիմադրությունը։ Վերադառնալ որինակ վերցնենք
Սորմովոն։ Ինչո՞ւմ է կայանում այդ հսկայի հին դե-
կավարության տապալման սրտառուր։ Աշխատանքնե-
րի վերակառուցման հիմնական ղեկը՝ ինքնաքննադա-
տությունը սարգապես ճնշվում էր գործարանում։
Գործը հասել էր թերթի «անձեռնու» համարների բը-
նադրավման, քննադատող հոդվածներն «ուղղելուն»,
«քննադատությունը թողնելու» կոչերին և այլն։

Կուսակցական կազմակերպություններն այստեղ
բոլոր կողմից յերեսով դեպի արտադրություն չէին
դարձել։ Նրանց աշխատանքներում դերակազմում էր ան-
նյութ ճոռումարանությունը։ Նրանք աշխատող էլին
անում արտադրության խոշորագույն խնդիրները, արդ-
ժինալաների թերակատարումը, խոտանքի՝ կորուստ-
ների և անկանոնության աճումը, աշխատանքի արտա-
դրողականության անկումը, բանվորական ուժերի հո-
ստնության աճումը։ Պրոֆկազմակերպությունների մեջ
սեղ էլին դուրս գալու արդյունքների և քաղաքական կար-
ճատեսության տարբեր։ Նրանք յերեսով չէին դարձել
դեպի սոցմրցում և հարվածաշունչություն, պատկերներ
«գլխում» էլին ղեկավարության բացակայության հե-
տևանքով հարվածային շարժման անկումը, անտեսե-
լին առումը սոցմրցման բարձր ձևերը։ Տնտեսական
մարմիններն ամենակատարյալ ձևով արտադրում էին
յենթարկում անտեսական ղեկավարության գործի վե-
րակազմումը — վարչության վերակազմակերպումը,
միանձնյա ղեկավարության կիրառումը, արտադրական
պլանը մինչև ցեխ և դադողահ հասցնելը, բանվորա-
կան ակտիվության վրա հենվելը, նախաձեռնությունը
և ինքնագործունեությունը։ Սա սարգ պատկերն է նրա,

Թե ինչպիսի ուղորտունիատական ներկայածութիւնն է հասցնում «անշտապողականութիւնը»... կազմակերպչական հարցերում, աշխատանքներն անհրաժեշտ վերահսկողութեան արդեւ ճանդիսանալու ձգտումը:

Վերակազմութեան տեմպերից հետ մնալը սերտորեն կապված է կազմակերպչական շինարարութեան մեջ գործնականում ուղորտունիզմի այլ տարրերի՝ ինքնահոսի մատնվելու հետ: Բարեարտորեն սպասել այն ժամանակվան, յերբ «իրենք իրենց» հարթվեն թերութիւններն ու դժվարութիւնները, յերբ դրական փորձքն աստիճանաբար «կնվածի» հետամնաց բնագավառները, յերբ «բարեհաջող պայմաններ» կստեղծվեն պլանների ճիշտ կատարման համար, տեմպերի, վերակի, նեղ տեղերի և որչեղաիվ դժվարութիւնների վերացման համար ակտիվ պայքարի բացակայութիւնը, և այլն, — այս բոլորն ահա կազմում են ուղորտունիատի կազմակերպչական պրակտիկայի բնորոշ տարրերը: Անհրաժեշտ է անխնա կերպով աշխատանքներից արժատախիլ անել այս բոլոր տարրերը: Պետք է վերադառնալ նոր բնորոշել բայլչեիկյան ղեկավարութեան ստալինյան հետեյալ բնորոշումը. —

«Վերցնել ղեկը և նայել, վերադադրել վոչինչ չառնել, քանի դեռ հանգամանքները մեր քիթը չեն խցկել վորեւ աղետի մեջ, — դա չի նշանակում ղեկավարել: Բայլչեիզմը այդպես չի հասկանում ղեկավարութիւնը: Վերադադրել ղեկավարել՝ հարկավոր է նախատեսել»:

Հարկավոր է նախատեսել, հարկավոր է առջևից դնալ, հարկավոր է գլխավորել և ղեկավարել մասնաշինարին, խրախուսելով և զարգացնելով նրանց նախաձեռնութիւնը և ինքնադործունեութիւնը: Դա բոլորից պահանջում է «համատարվել լայերին», հետամնացներին առաջ քաշել առաջավորների շարքերը, դա պահանջում է անխնա բայլչեիկյան վերլուծման յենթարկել թերութիւններին պատճառները և անմխտորեն նշել դրանց վերացման ուղիները: Դա նախաձեռնութիւն և ինքնադործունեութիւն է պահանջում բանվորական

ակտիվութեան կազմակերպման գործում: Ընդդէմ ինքնահոսի, կազմակերպչական աշխատանքներու բայլչեիկյան ղեկավարութեան համար, — սա յէ այդ բնագավառում գործնականում ուղորտունիզմի դեմ պայքարելու հիմնական զգրիշիւթիւնը:

2313

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Կուսաշխատանքը ներկա ետապում	3
Պլանը և տնտեսական հաշվարկը	6
Տեխնիկա	34
Ամբողջ բանվորական մասսայի միավորումը և դատակարգային դատակարարութունը	45
Հավելված. — Կուսակցական շինարարությունը և պայքար յերկու ճակատում	65

<< Ազգային գրադարան

NL0184846

ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊ. (2 1/2 լ.)

Ջ. ՄԵԵՐՅՈՆ

ПАРТРАБОТА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Часть I. Предприятие

Госиздат ССР Армения

Эривань—1932